

NOVICE

LETO III. - št. 17-18

V KOČEVJU, DNE 26. APRILA 1958

Cena 10 din

VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije

v času novih zmag in socialističnega napredka

V torek, 22. aprila, dopoldne je blizu 2000 delegatov in več sto gostov napolnilo svečano urejeno dvorano Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Točno ob 10. uri je vstopil v dvorano generalni sekretar

Zveze komunistov Jugoslavije tovariš Josip Broz-Tito in po nekaj minutnih ovacijah začel VII. kongres ZKJ. Pozdravil je vse prisotne delegate in goste ter obvestil delegate, da je Centralni komite ZKJ

povabil na kongres vrsto komunističnih, socialističnih in drugih naprednih strank.

Po uvodnih besedah tovariša Tita so vsi v dvorani vstali in zapeli »Internacionalo«. Maršal Tito je dejal, da je jugoslovanske komuniste v času od zadnjega kongresa doletela huda izguba s smrtjo Borisa Kidriča in Moše Pijada. članov Izvršnega komiteja CK ZKJ. Spomin obeh velikih revolucionarjev in vseh umrlih članov ZKJ so počastili z enominutnim molkom. Kongres je izvolil tudi posebno delegacijo, ki je v počastitev spomina vseh borcev, padlih v NOB in v socialistični revoluciji, položila venec na grobnico Narodnih herojev v Ljubljani.

Po izvolitvi 31-članskega delovnega predsedstva kongresa je tovariš Svetozar Vukmanović-Tempo govoril o Leninu, ki se je rodil na ta dan pred 88 leti. Poudaril je, da je bil Lenin prvi, ki je znanstveno teorijo Marksa in Engelsa sprovedel v življenje. Prosti je, naj delo VII. kongresa ZKJ poteka v leninskem ustvarjalnem duhu.

Skupina ljubljanskih pionirjev je tovarišu Titu in kongresu sporočila pozdrave svojih sovrstnikov in delegate ter delovno predsedstvo obusla s cvetjem.

Kongres so pozdravili še: Franjo Gaži v imenu Zveznega odbora SZDL, Radje Vučković v imenu Zveze sindikatov, Tone Kropušek v imenu Ljudske mladine Jugoslavije in zastopnik naše armade.

Maršal Tito je ponovno predsednik

Minulo soboto so na tretji dan zasedanja novozvoljene Zvezne ljudske skupščine ponovno izvolili Josipa Broza-Tita za predsednika republike. Ljudski poslanci so ga izvolili na tajnem glasovanju.

Po sporočilu o izvolitvi predsednika naše države so v vseh glavnih mestih Jugoslavije odjeknile topovske salve. Maršalu Titu so ob njegovi ponovni izvolitvi za glavarja države čestitali voditelji mnogih držav, naša predstavništva v inozemstvu ter nešteti kolektivi in organizacije pri nas. Pred izvolitvijo je imel tovariš Tito daljše poročilo o štiriletnem delu Zveznega izvršnega sveta. Skupščina je nato potrdila s sprejemom resolucije politiko, ki jo je izvajal Zvezni izvršni svet v preteklem obdobju.

Dan prej, v petek, pa je Zvezna skupščina izvolila za svojega predsednika Petra Stambolića, za pod-

Po sprejemu dnevnega reda kongresa je na dopoldanskem in popoldanskem zasedanju imel tovariš Tito referat o nalogah Zveze komunistov v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične izgradnje Jugoslavije.

Naslednje dni pa so podali poročila še: Aleksander Ranković o delu Centralnega komiteja ZK Jugoslavije ter o organizacijsko-političnih nalogah ZKJ; Edvard Kardelj o programu ZKJ; in Moma Marković o spremembah in dopolnitvah statuta ZKJ.

(Podrobneje in v povečanem obsegu našega lista bomo, o VII. kongresu poročali v prihodnji številki.)

SPREJEM DRUŽBENEGA PLANA IN PRORAČUNA OBCINE KOČEVJE

Čez 30 milijonov za šolstvo

22. aprila sta se sestala na skupno sejo oba zbora Občinskega ljudskega odbora Kočevja. Odborniki so razpravljali in sprejeli družbeni plan ter proračun občine Kočevje za leto 1958. Obrazložitev k družbenemu planu in proračunu sta podala Ignac Nagode v imenu sveta za družbeni plan in finance ter predsednik ObLO Janez Rigler.

V celoti se je vrednost proizvodnje in storitev v letu 1957 povečala napram letu 1956 za 11 odst. Povečanje proizvodnje in storitev temelji v glavnem le na povečani storilnosti in boljši organizaciji dela ter le delno na povečanju obratov in naprav.

V letu 1958 predvidevajo nadaljnji porast družbenega proizvoda in narodnega dohodka v vseh panogah gospodarstva, razen v gozdarstvu, kjer se sečnja lesa omejuje zaradi izčrpanosti gozdov. Porast družbenega proizvoda v letu 1958 temelji predvsem na večji storilnosti. Predvideno je, da se bo v tem letu celotni dohodek v gospodarstvu dvignil na primerjavi z lanskim letom za 5,1 odst.

Predvidevajo, da bo industrija letos presegla proizvodnjo lanskega

leta za skupno 6,9 odst., nadalje porast kmetijske proizvodnje v socialističnem sektorju za 12,76 odst., v privatnem pa za 8,3 odst., povečanje prometa; tu ima zelo velik pomen podjetje »Avtos«, ki je lani povečalo promet za 27 odst. v primerjavi z letom 1956. V trgovini se bo najbrž povečal promet za 7,85 odst., promet v gostinstvu za 2,4 odst. itd.

Letos bodo vložena precejšnja sredstva v razne investicije; koliko bodo znašale skupno vse investicije v tem letu pa še ni mogoče dokončno predvidevati, ker se ne ve, katera podjetja bodo uspela na tečajih za posojila iz splošnega investicijskega sklada in republiških skladov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PO SVETU

Pred Varnostnim svetom so zadnje dni obravnavali pritožbo Sovjetske zveze zaradi poletov ameriških reaktivnih bombnikov, ki iz severno-kanadskih in grönlandskih letalskih oporišč letajo preko Severnega ledenega morja s tovori vojakov in atomskih bomb v smeri ozemlja Sovjetske zveze. Ameriški zastopnik v Varnostnem svetu je izjavil, da so Amerikanci na to prisiljeni, ker jim Sovjetska zveza vsa povelja leta stalno preči. Pred Varnostnim svetom niso prišli do sporazuma, da bi Amerikanci prenehali s takimi poleti v smeri sovjetskih meja.

V kaznilnici v mestu Lyonu v Franciji je skušalo pobegniti preko 1000 alžirskih internirancev, ker zaporniške oblasti niso po triletni gladovni stavki ugodile zahtevi zapornikov, da bi izboljšale hrano in življenjske pogoje. Ranjenih je bilo preko 300 zapornikov. V celotni Franciji je zaprtih iz političnih vzrokov preko 10.000 Alžircov. Sedaj jih zaradi varnosti premešča v Alžir.

Predsednik Saudove Arabije Fejsal je izjavil, da bo njegova dežela vodila politiko aktivne nevtralnosti in da bo zaradi tega podpirala obe novi arabski državi. Irsko-jordansko unijo in Združeno arabsko republiko. Fejsal je tudi objavil sklep svoje vlade, da v bodoče ne bo

več dajala gospodarske pomoči Jordaniji, ki jo je ta prejemale na podlagi sklepa Arabske lige, da bi tako preprečila obnavljanje angleškega vpliva v Jordaniji. Ameriškim letalskim silam pa je sporočil, da v bodoče nobeno arabsko letališče v tej deželi ne bo več predstavljalo oporišča za ameriške vojne namene.

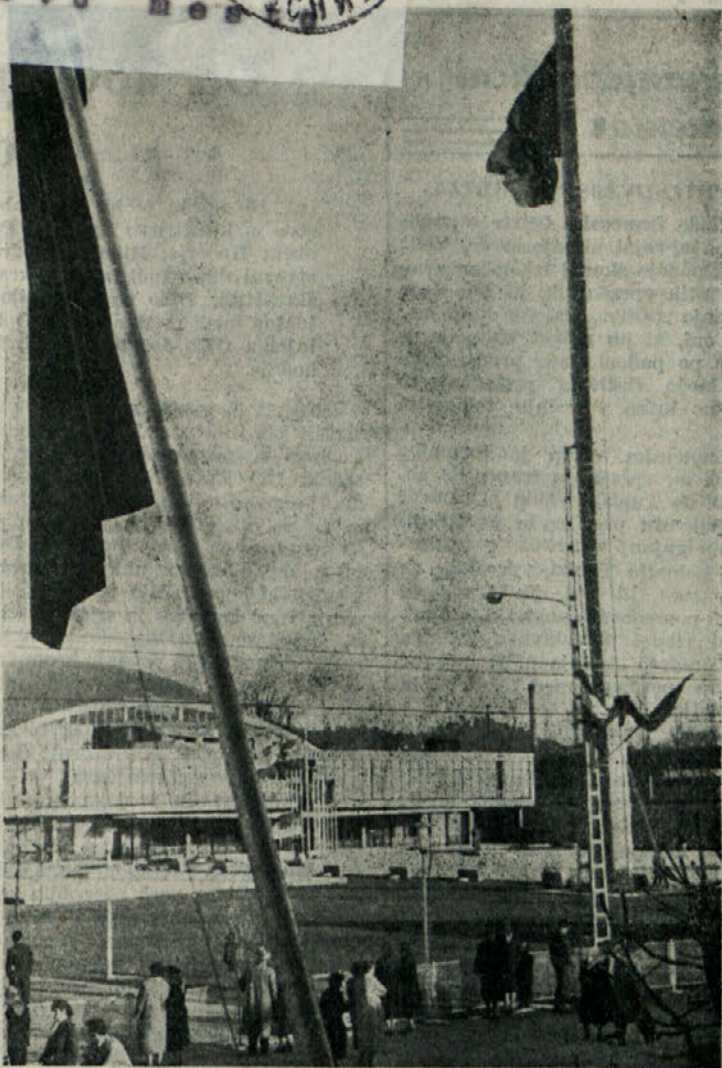
Kakor poročajo iz Londona, je predsednik vlade na otoku Malti odstopil, ker se ni mogel sporazumeti s centralno vlado v Londonu o bodočnosti Malte in o njenem statusu v Britanskem imperiju. V Londonu je ta vest neupravičeno odjeknila, ker je bila vlada na otoku Malti laburistična in ne konservativna kot je v Londonu.

Na občinskih volitvah, ki so v Angliji v teku, so konservativci izgubili kar 30 odst. glasov, medtem ko imajo laburisti 12 odst. več glasov kakor na prejšnjih volitvah in 168 novih mandatov. Zanimivo je, da so laburisti zmagali tudi v dveh grofijah, ki jih v Angliji smatrajo za ključne. Že nekaj desetletij se namreč dogaja, da zmagovalce občinskih volitev v teh dveh grofijah zmaga pozneje tudi na parlamentarnih volitvah.

Egipt je dosegel sporazum z delničarji bivše Sueške družbe glede izplačila odškodnine, ki jo Združena arabska republika dolguje na podlagi Zakona o nacionalizaciji Sueza delničarjem bivše družbe.

Po obisku zahodno-nemškega kanclerja v Londonu so objavili, da bo 9. junija letos obiskal Združene države Amerike angleški ministrski predsednik Macmillan. Obisk bo verjetno služil izmenjavi mnenj pred konferenco zunanjih ministrov Vzhoda in Zahoda.

Na indonezijskem otoku Sumatri vladne čete neprestano napredujejo in vse kaže, da bo v prihodnjih dneh dokončno zatrt upor na tem otoku. Ker so vladne čete v operacijah proti upornikom zaplenile večje količine ameriškega orožja, ki so ga po izjavah ujetnikov ti prejeli iz otoka Formoze od Čangkajskih čet, so se odnosi med ZDA in Indonezijo zopet zaostri. Sedaj so vladne indonezijske čete prešle v napad proti upornikom tudi na otoku Celebesu v vzhodnem delu Indonezije.

Pogled na Gospodarsko razstavišče, kjer zaseda zgodovinski VII. kongres ZKJ.

Ob 1. maju - prazniku delovnega ljudstva

Letošnji 1. maj, praznik solidarnosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi sveta praznujemo pri nas v znamenju VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Praznujemo ga v času velikih uspehov v graditvi boljšega in človeka dostojnejšega življenja.

Narodi Jugoslavije doživljajo ta prvi maj z globokim prepričanjem, da so prispevali k zbliznanju in sodelovanju med narodi, k okrepljeni enotnosti naprednih, mirno-ljubnih sil v borbi za mir in enakopravne odnose med narodi in državami.

Boj naprednega človeštva za mir, za uresničenje načel mirnega sožitja, za vse širše demokratično mednarodno sodelovanje, za enakopravnost velikih in malih držav, dobiva vse več pristašev in vse močnejšo podporo, s čimer se krepijo upanja milijonskih množic v možnost ohranitve miru in graditve novih odnosov med narodi.

Nikdar v preteklosti se niso narodi sveta tako zavedali potrebe po ohranitvi miru kakor danes. Ta zavest je imela odločilno vlogo, da reakcionarne sile niso uspeli zavesti svetovnega požara.

K popuščanju napetosti v svetu moramo brez dvoma šteti tudi sklep Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze o enostranski ustavitvi atomskih poskusov. Pričakujemo, da bosta to storili tudi ostali dve atomski velesili Združene države Amerike in Anglija. Dokler bodo trajali poskusi z atomskimi bombami, bo nad svetom lebdela nevarnost atomske vojne. Sporazum med velesilami o mirnodobski uporabi atomske energije je več kakor nujen.

Graditev socializma v naši državi, neprestano razvijanje demokratičnih in novih družbenih odnosov, stalen razvoj in krepitev materialnih osnov naše družbe, prispevajo vse močnejše, da postaja naš delovni človek zaveden, aktiven in svobodno ustvarjalec na vseh področjih družbene dejavnosti.

Doseženi so bili veliki uspehi na vseh področjih gospodarstva. Razširja in krepi se materialna podlaga samoupravljanja v gospodarstvu in v drugih področjih družbenega življenja ter iniciativ v podjetjih, zadrugah in v organih družbenega upravljanja.

Uspehi, ki smo jih dosegli, nam omogočajo, da mnogo lažje obvladamo težave, ki se pojavljajo v našem razvoju, da še uspešneje izpolnjujemo nove velike naloge, ki so pred nami.

Naši delovni ljudje na vasi vse bolj spoznavajo, da je napredek kmetijskega delavstva od socialistične preobrazbe vasi. Z izkoriščanjem raznovrstnih oblik in možnosti, ki jih nudi združništvo, in z združevanjem svojih prizadevanj ob podpori vse socialistične skupnosti, se bodo naši delovni kmetje odločno še nadalje zavzemali za napredek kmetijske proizvodnje, za nove socialistične odnose in boljše življenje na vasi.

Narodi Jugoslavije so tudi ob letošnjem 1. maju ponosni na dosežene uspehe ter gledajo vedro in z zaupanjem v bodočnost.

Naj živi 1. maj — praznik delovnih ljudi vsega sveta.

Rudnika so že na predvečer kongresa proslavili začetek z zažiganjem kresov, igrala je rudniška godba, v zrak so letale rakete itd. 23. aprila ob 14. uri popoldne so bila v vseh obratih Rudnika velika zborovanja, na katerih so govorili o plodnem delu ZKJ, o zgodovini in vlogi Zveze komunistov s posebnim poudarkom na delavsko samoupravljanje. Zborovalci so poslali pozdravno brzojavko VII. kongresu in generalnemu sekretarju ZKJ tovarišu Titu. Brzojavka VII. kongresu ZKJ se glasi:

»Rudarji Rudnika Kočevje, zbrani na masovnem zborovanju, obravnavamo zgodovino in delo jugoslovanskih komunistov ter hkrati ugotavljamo, da je uresničenje borbe ZKJ utelešeno v delavskem samoupravljanju. Prvič v zgodovini sami odločamo način poti v socializem in prvič upravljamo podjetje.

Kongresu želimo plodno delo in sprejem sklepov, ki bodo jamstvo za čim hitrejšo izgradnjo socializma.

Rudarji Kočevja»

23. aprila je bilo zborovanje v počastitev VII. kongresa tudi v »Tekstilani«. Po krajšem govoru o pomenu kongresa ZKJ so odposlali pozdravno brzojavko VII. kongresu.

Ob 12.30 je bilo zborovanje članov sindikata uslužbencev Občinskega ljudskega odbora Kočevje. Na zborovanju so govorili o pomenu tega kongresa in odposlali v Ljubljano VII. kongresu ZKJ pozdravno brzojavko.

24. aprila je bilo zborovanje v Kemični tovarni Kočevje. Tudi tu so govorili o pomenu kongresa in poslali VII. kongresu pozdravno brzojavko. Tega dne je bilo zborovanje posvečeno kongresu na upravi Kmetijsko-gozdarskega posredstva Kočevje. Z zborovanja so poslali VII. kongresu in generalnemu sekretarju ZKJ Josipu Brozu-Titu pozdravne brzojavke.

Tudi v drugih podjetjih so bila tega dne zborovanja posvečena VII. kongresu ZKJ.

Prvomajska proslava v Sodražici

Na zadnji seji Sindikalnega sveta v Sodražici smo razpravljali poleg ostalih organizacijskih nalog predvsem tudi o prazniku delavskega praznika. Sindikalni svet je prevzel vodstvo prazne in bo skrbel za okrasitev trga in postavitev prvomajskega mlaja, kar je pri nas že v tradiciji.

Na večer pred 1. majem bodo praznovanje naznanjali kresovi po okoliških hribih. V dvorani kina bo zvečer prvomajska proslava in predvajanje brezplačnega filma. Drugi dan, na sam praznik, jutraj bo nastopil godbeni odsek Občinske gasilske zveze z budnico. Organiziran je skupni izlet na našo slavno Travno goro, z odhodom ob 9. uri. Zabavni del prazne bo v turističnem domu, ki je pred dokončno dograditvijo. Za dobro razpoloženje bo skrbel godbeni odsek, za dobro postrežbo s pečenim jancem ter pižmo — po zmerni ceni — pa Sindikalni svet. Na lep skupni izlet na Travno goro vabimo tudi ostale organizacije in prebivalstvo. Pridite in zadovoljni boste!

V okviru praznovanja 1. maja gostuje pri nas v nedeljo, 4. maja, ob 15. uri v kinodvorani skupina »Radia Ljubljana« z zabavno predstavo s tov. Milčinskih na čelu. Vse občinstvo vabimo, da se udeležijo tudi te prireditve v največjem številu. Nasvidenje!

NC

Maršal Tito

K 1. maju prazniku delovnega ljudstva čestita

in pošilja borbene pozdrave prebivalcem okraja

Okrajni ljudski odbor Ljubljana

Zunanje politični komentar

PETINDVAJSETA KRIZA

Vlade francoske četrte republike po tej vojni nimajo sreče. Velikrat padejo skoraj izključno prav na tistih vprašanjih, ki jih same skušajo rešiti v enakem duhu, kakor oni, ki jih rušijo. Francija je tako po padcu vlade predsednika Gaillarda doživela petindvajseto vladno krizo v zadnjih trinajstih letih.

Francoska vlada je formalno padla na vprašanje francoske politike do Tunisa. Vlada je namreč parlamentu predlagala za izhodne pogoje z nekdanjo francosko kolonijo Tunizijo predloge za sporazum, ki sta jih francoski vladi posredovala angleški in ameriški vladni predstavniki. Ta dva sta namreč skušala najti možnost za sporazum med Francijo in Tunizijo.

Zaradi francoske trimoglavosti v odnosih do Tunizije je predsednik tunizijske vlade Burgiba izjavil, da ne more več jamčiti, da bo Tunizija vodila zunanjo politiko, ki bo naklonjena Zahodu, ker se razpoloženje mas vedno bolj nagiba proti drugim nevtralnimi in bolj objektivnim dejstvom.

Stevilni tuji časopisi vidijo po padcu francoske vlade edino možnost za trajnejšo rešitev francoskih kriz v odločni spremembi francoske politike do njenih severno-afriških kolonij. Francija ne bo mogla sodelovati niti s Tunizijo niti z Marokom, dokler ne bo uredila svojih odnosov z Alžirijo. Obe alžirski sosedni zahtevata priznanje neodvisnosti za Alžir Francozi pa se bojijo, da bi v tem primeru prišlo do vzpostavljanja nove arabske federacije v Severni Afriki, ki bi med seboj povezovala vse arabske dežele od Atlantika pa do Libijske puščave. Vzpostavljanje take države bi Francozi zaprlo pot do Sahare, kjer so francoski kapitalisti v zadnjih letih že vložili mnogo kapitala.

Položaj današnje Francije, akele po-
stane še posebno zanimiv, ako
upostevamo vzporedne napore Za-
hodne Nemčije, da bi na evropskem
kontinentu poleg Sovjetske
zveze postala najmočnejša sila.
Ker se Francozi v Alžiriji tudi go-
spodarsko izpravojo, Zahodna
Nemčija takšno francosko politi-
ko do Severne Afrike podpira.
Ameriška vlada je v kongresu da-
la predlog za spremembo Zakona
o atomskih tajnostih. Na podlagi
te spremembe bi Amerikanci lahk-
o Angležem dali nekatere podat-
ke o tajnostih atomske in vodiko-
ve bombe. To je verjetno pogoj,
da bodo Angleži tudi v bodoče v
mednarodni areni ostali na ame-
riški strani in ne bodo skušali
predstavljati samostojne politične
koncepte v mednarodnih stikih.
Anglija bi na ta način postala tret-
ja atomsko sila. Zavedajoč se ta-
kega razvoja, je zahodnonemški
kancler Adenauer takoj obiskal
London. Na teh razgovorih je za-
nesljivo igrala orožništvo zahod-
no-nemške vojske z atomskim
orožjem bistveno vlogo.

V razpravah okrog razorožitve
in pogajanj med Vzhodom in Za-
hodom nima Francija dejansko
nobene besede. Francoska desni-
ca zaostruje v Franciji vprašanje
francoske politike do Alžirja in to
kljub temu, da Franciji mnogi
ugledni državniki in vodilni sve-
tovni časopisi svetujejo spremem-
bo politike do Severne Afrike. Da-
nes je namreč očitno, da je Fran-
cija preslabotna, da bi bila zmog-
na premagati alžirsko osvobodilno
gibanje in hkrati premočna, da bi
jo mogli Alžirji odločno prema-
gati. Alžirska vojna predstavlja
torej stalno kravenje ob oboj-
strni brez rezultata. B. Mikša

Od kooperacije morata imeti korist zadružnik in zadruga

15. aprila je bil letni občni zbor Poslovne zveze za gozdarstvo in kmetijstvo Kočevje. Poleg delegatov kmetijskih zadrug iz občin Kočevje, Ribnica, Sodražica, Lašče in Dobropolje je prisostvoval zboru tudi tajnik Okrajne zadružne zveze Ljubljana Jože Razpotnik. Delo zboru je bilo zelo plodno, predvsem pa so bile tehtne misli predsednika UO Poslovne zveze Karla Mikulčiča in tajnika OZZ Jožeta Razpotnika za delo Poslovne zveze v prihodnje.

Delegati in gostje so najprej poslušali poročilo o delu in nalogah Poslovne zveze, ki ga je podal predsednik UO Karel Mikulčič. Uvodoma je govoril o pomenu Poslovne zveze pri usmerjanju dela kmetijskih zadrug za dvig kmetijstva. Dejal je, da je bilo premalo storjenega v pogledu kooperacije, to je sodelovanja med zadrugami in njenimi člani. Delali so razne napake pri sklepanju pogodb pri prodaji krompirja. Zadružne bi se lahko v večji meri posluževale strokovnjakov Poslovne zveze, ki so pripravljali za drugim pomagati in svetovati (kar tudi delajo) v vsakem času.

V nadaljevanju svojega poročila je tovariš Mikulčič poudaril, da je osnova za načrtno delo za izboljšanje kmetijstva — kooperacija. To naj bi uvedli na vseh področjih zadružne proizvodnje dejavnosti — pogodbni vzreji živine, prasičev, ureditvi sadovnjakov, pašnikov itd.

Govoril je o letošnjih programih KZ. Nekateri programi so dobri, drugi pa pomanjkljivi. Ponekod so predvideli prevelika sredstva za komunalne potrebe. Glavna skrb zadrug pa naj bi bila: skrb za pospeševanje poljedelstva, živinoreje, pašništva, regulacija zamokvirjenih zemljišč itd. Za regulacijo in melioracijo zemljišč so pokazale vso skrb KZ Sodražica, Ribnica, Jurjevica, Dolenja vas in še nekatere zadrug.

Tajnik OZZ Jože Razpotnik je najprej obrazložil namen in pomen kooperacije. Dejal je, da bo kooperacija uspešna le tedaj, kadar bosta imela od tega korist zadružnik in zadruga. To je pa spet odvisno od enega in drugega, da bosta sodelovala z roko v roki. Poudaril je, da je KZ edina organizacija, ki lahko organizira proizvodnjo v kmetijstvu po sodobnejših načelih, ki bo dala kmetijskim proizvajalcem in družbi kot celoti dosti večje dohodka. Tovariš Razpotnik je potem govoril o nalogah Poslovne zveze, ki naj usmerja delo — nove oblike sodelovanja med zadrugami in kmetovalci.

Delegati so se v razpravi dotaknili različnih vprašanj, tako o ko-

operaciji v nekaterih konkretnih primerih, kakor tudi o odkupu krompirja, ureditvi sadovnjakov, pogodbeni vzreji živine, prasičereje, pogozdovanju gozdnih goličav, predvsem pa o odkupu lesa in cenah lesu. Kmetijske zadrug, ki mejijo na sosednjo Hrvaško, imajo težave z odkupom lesa, ker jim ga pred nosom odkupujejo nakupovalci iz Hrvaške po višjih cenah.

Iz vsega poteka občnega zbora je mogoče razbrati, da je Poslovna zveza za gozdarstvo in kmetijstvo lani dobro poslovala, za kar gre brez dvoma zaslugi kadru, ki sestavlja Zvezo ter upravnemu odboru. Omeniti moramo, da so pred kratkim izvolili tudi delavski svet in upravni odbor Poslovne zveze. Spričo vedno večjih in odgovornejših nalog bosta tudi organa delav-

skega upravljanja imela dovolj dela. Delo Poslovne zveze je zelo raznoliko; tu imajo kmetijsko pospeševalno službo, gozdarstvo, komercialni oddelke in druge oddelke, ki zahtevajo človeka.

Po razrešitvi starega upravnega odbora so izvolili nov upravni odbor, ki ga sestavljajo: Franc Ovar iz Sodražice, Jože Benčina iz Ribnice, Alojz Babnik iz Lašč, Novak iz Vidma, Ivan Delač iz Banja loke, Jože Arko iz Roba, Karel Mikulčič (OZZ) iz Poslovne zveze pa: Franc Zakrajšek, Franc Gorše in Rudi Rauh. Nato so izvolili štiri pospeševalne odbore, tri delegate za republiško konferenco Poslovne zveze, tri delegate za okrajno konferenco Poslovne zveze ter dva delegata za Zadružno hranilnico in posojilnico Ribnica. Nato so potrdili spremembo pravil Zveze ter sklenili, da količinske višine lahko Zveza najame investicijski kredit in kredit za odkup.

Po končanem zboru se je sestel novoizvoljeni UO in izvolil za svojega predsednika Karla Mikulčiča.

K. Oražem

MLADO PODJETJE - MLADI UPRAVLJAVCI

Nov delavski svet v podjetju Ključavničarstvo Kočevje, ki so ga izvolili 17. aprila, šteje 25 članov.

V novem delavskem svetu je 24 delavcev in 1 uslužbenec. V DS je zastopano 8 mladincev, 3 žene, članov Zveze komunistov pa je 6. Volitve so potekale v svečanem vzdušju, voliče je bilo lepo okrašen.

Z volitvami so začeli ob 13. uri, ob 14.30 uri pa so z volitvami že zaključili. Volitev so se udeležili vsi volilni upravičenci, razen nekaj bolnih članov kolektiva, kar je seveda razumljivo. To je vsekakor za razmeroma mlado podjetje, za sindikalno podružnico, organizacijo ZK in mladinsko organizacijo v podjetju lep uspeh.

Podjetje »Ključavničarstvo« je mlado podjetje z mladimi ljudmi. Rojstvo podjetja štejejo od 9. septembra 1946. leta, ko je začela z delom Mestna ključavničarska delavnica s štirimi delavci.

Mlado podjetje, mladi ljudje in mladi člani delavskega upravljanja,

vedar že z velikimi izkušnjami, so jamstvo, da bo šlo podjetje naprej po načrtani poti. Res je, še bodo težave pri delu, toda dosedanje uspehi so najboljši potrdilo, da bo teh težav vedno manj.

Novoizvoljeni delavski svet se bo kmalu sestel na prvi seji. Izvolili bodo predsednika, upravni odbor in sedem komisij, ki bodo v pomoč DS. V novem delavskem svetu so: Jože Lesič, Jože Kovač, Ludvik Veselič, Matija Ožanič, Ivan Veselič, Teja Andoljšek, Valter Deržak, Ernest Levstek, Tončka Popit, Ivan Zobec, Ivan Marinc, Ivanka Majetič, Rudi Vlašič, Franc Zajac, Lado Žučko, Peter Konda, Jože Veselič, Ciril Vesel, Nikola Pertinač, Slavko Kač, Pavel Campa, Jože Špolar, Peter Popovič, Jože Ložar in Janez Progar.

-žem

PREBIVALCI VASI IN MESTA, DELOV. KOLEKTIVI IN ORGANIZACIJE! OČISTITE IN OKRASITE PRED PRVOMAJSKIMI PRAZNIKI ZUNANJOST STANOVANJ, ULICE, TRGE, POTA, SPOMENIKE IN PARKE. ARANŽERJI, UREDITE IZLOŽBE, KAR SE DA NAJBOLJ SKRBNO!

POSKRBITO, DA BO ZUNANJI VIDEZ NAŠIH KRAJEV ČIM LEPSI!

Pri 'Avtu' so volili

Novi delavski svet v podjetju »Avto« Kočevje, ki so ga izvolili v nedeljo, 20. aprila, sestavljajo naslednji tovariši in tovaršice:

Vinko Hude, Konrad Miše, Rajko Hvala, Anton Boštjančič, Jože Iskra, Franc Kozina, Alojz Fajš, Franc Gornik, Alojz Kersnič, Jože Škerj, Alojz Ličan, Silvo Ožman, Jože Pavlič, Mara Škrabec, Franc Jelenc, Viktor Kužnik in Franc Škrabec, skupno torej 17 članov.

Sindikalna podružnica je pripravila vse potrebno, da so volitve lepo potekale. Volitvi so lahko zbirali izmed 25 predlaganih kandidatov in izvolili res najzaslužnejše ljudi v nov DS.

Zemlerka, Zverč, Ribnice in Kočevja pa tudi od hrvaške strani poskušal skoraj sleherni dan vdorati na osvobodeno ozemlje.

TEŽAK POHOD XVIII.

Enote XVIII. divizije so bile v takih okoliščinah v neprestanem boju na območju Suhe krajine. V teh srditih bojih se je divizija iz dneva v dan redčila, borci pa so bili skrajno izmučeni. Divizija je tedaj štela okoli 4000 borcev.

Ko so enote IV. armade prišle do slovenskega ozemlja, je zaradi skupnih operacij dobila divizija nalogo, takoj v glavnem pohodu kreniti proti Brodu na Kolpi, Cabru in Prezidu, odkoder bi nadaljevala pot z enotami IV. armade proti Primorskemu in Trstu.

Čprav so bili borci zelo izmučeni od neprestanih bojev, je divizija takoj krenila na pot. Okoli 80 kilometrov dolgo pot so enote divizije prehodile v enem dnevu. S seboj so nosile tudi vse potrebno strelivo in nekaj ranjenecv iz medbojnih bojev. To je bil eden najtežavnejših pohodov divizije. Da bi borci lažje hodili, so se sezuli in šli bosi naprej. Med potjo ni bilo misliti na prehrano. Enote so prišle lačne in utrujene v Čabar in takoj nade-

Zaprosili smo predsednico Sveta za zdravstvo pri ObLO Kočevje Pavlo Bradač, da nam o delu Sveta in zdravstveni službi v kočevski občini odgovori na nekaj vprašanj.

Tovarišica Bradačeva, nam lahko poveste, kaj vse je reševal Svet za zdravstvo pri občini?

»Svet za zdravstvo pri ObLO Kočevje se je od izvolitve, jeseni lani, večkrat sestel in reševal vsa vprašanja preventivnega in kurativnega zdravljenja v občini. Pretresal pa je tudi vsa tekoča zdravstvena vprašanja in jih predlagal v dokončno rešitev občini in ostalim organom.«

Kako pa je z zdravstveno posve-
to v občini?

»Velike epidemije tifusa v Kočevju so nam bile pouk, da je treba preventivnemu zdravljenju posvetiti veliko večjo pozornost. Vzrok za nastanek teh epidemij so bili v glav-

Pavla Bradač

nem v neurejeni preskrbi z vodo in kanalizacijo; to se je v glavnem uredilo. Prav tako važna je tudi zdravstvena prosveta. Ljudi je treba navaditi na skrajno higieno ter jim s predavanji in filmi razširjati obzorje o tem, kako spoznati in že v krali preprečiti bolezni. V zadnjih treh letih smo z lastnim ozkočrtnim kinoprojektorjem predvajali na 104 zdravstvenih predavanjih 282 zdravstvenih filmov. (To velja za območje bivšega okraja.)«

Kako je z ukinitvijo privatne
prakse v Kočevju?

»Zobar tovariš Jerše, ki je edini do sedaj imel privatno prakso, je zaprosil, da se mu ta praksa še v naprej dovoli. Z našim mnenjem, da se mu privatna praksa odobri za eno leto pod pogojem, da bo poleg rednega časa delal še 3 ure honorarno za ustanovo, smo prošnjo poslali na OLO Ljubljana v rešitev.

Pred leti smo pisali o novi bolnišnici v Kočevju; ali nam lahko poveste, kdaj se bo pričela gradnja in kolikšna bo.

»Načrti za bolnišnico so gotovi, gradnja je predvidena v perspektivnem načrtu do leta 1961, prostor pa je določen za šeskovim domom. Stroški za gradnjo bodo znašali okoli milijarde dinarjev. Namenjena bo prebivalstvu od Lašč, Notranjske pa do Bele krajine. Objavljeno je tudi, da bo bolnišnica dobila res dober zdravniški kader.

Povedati moram, da se za gradnjo zavzema Okrajni ljudski odbor in Okrajni zavod za socialno zavarovanje.

»Pripravniki bi še, da so zdravstvene ustanove dosegle letos poseben napredek s tem, da Zavod za socialno zavarovanje pavaršiziral plačilo za zdravstvene storitve, kar daje izpodbudo, da več delajo na preventivni zdravstveni službi.«

Or.

Katere zdravstvene ustanove imamo v občini in koliko medicinskega kadra?

»V občini imamo v okviru zdravstvenega doma: splošno ambulantno, bolniški oddelke z 20 posteljami; zobno ambulantno z laboratorijem; pomožne zdravstvene postaje v Oslinici, Petrinah, Banja loki in Predgradu. Šolsko zobno ambulantno, dispanzer za žene, posvetovalnico za otroke, protituberkulozni dispanzer, športno ambulantno, kožno-venerični dispanzer, otroški dispanzer, higiensko postajo, občinsko sanitarno inšpekcijo, rešilno postajo s podružnico v Ribnici, zdravstveno statistiko in babiško službo. V Kočevju ordinirajo še: ginekolog, otolog, okulist, rentgenolog in ftizolog.

Pri obratni ambulanti Kmetijsko-gozdarskega posestva pa je: splošna ambulantna, patratna oziroma preventivna služba; v Koprivniku imajo pomožno zdravstveno postajo, skupaj z obratno ambulanto Rudnik pa imajo tudi zobno ambulantno.

Obratna ambulantna Rudnika ima: splošno ambulantno, zobno ambulantno in preventivno oziroma patratna službo. V Kočevju je tudi lekarna.

Imamo 5 zdravnikov splošne prakse, 5 honorarnih specialistov, 2 magistri, 2 zobarja, 2 zobotehnikarja, 1 sanitarnega tehnikarja, 7 medicinskih sester, 1 laboranta, 1 higienika, 7 bolničark, 8 babic in 3 zobne instrumentarke.

Ali te ustanove in ta kader zadostuje sedanji potrebi?

»Z nastanitvijo zdravnika v Fari, oziroma Petrinah, katerega bomo dobili, čim uredimo prostore, bi splošna zdravstvena služba za sedaj bila zadovoljiva, potrebovali pa bi 5 medicinskih sester. Ne velja pa to za zobozdravstveno službo, ki ne zadostuje potrebi.«

Na raznih sestankih smo slišali še več kritičnih pripomb čez kočevsko zobozdravstveno službo, predvsem to, da ne sprejema vedno pacientov in da ni materiala za popravilo zob.

»Vzrok za to je pomanjkanje kadra, ObLO štipendira 2 zobotehnikarja in 1 stomatologa, trudimo pa se, da čimprej dobimo vsaj še enega zobarja. Kakor jaz vem, materiala za popravilo zob v glavnem ne primanjkuje.«

Kako je z ukinitvijo privatne
prakse v Kočevju?

»Zobar tovariš Jerše, ki je edini do sedaj imel privatno prakso, je zaprosil, da se mu ta praksa še v naprej dovoli. Z našim mnenjem, da se mu privatna praksa odobri za eno leto pod pogojem, da bo poleg rednega časa delal še 3 ure honorarno za ustanovo, smo prošnjo poslali na OLO Ljubljana v rešitev.

Pred leti smo pisali o novi bolnišnici v Kočevju; ali nam lahko poveste, kdaj se bo pričela gradnja in kolikšna bo.

»Načrti za bolnišnico so gotovi, gradnja je predvidena v perspektivnem načrtu do leta 1961, prostor pa je določen za šeskovim domom. Stroški za gradnjo bodo znašali okoli milijarde dinarjev. Namenjena bo prebivalstvu od Lašč, Notranjske pa do Bele krajine. Objavljeno je tudi, da bo bolnišnica dobila res dober zdravniški kader.

Povedati moram, da se za gradnjo zavzema Okrajni ljudski odbor in Okrajni zavod za socialno zavarovanje.

»Pripravniki bi še, da so zdravstvene ustanove dosegle letos poseben napredek s tem, da Zavod za socialno zavarovanje pavaršiziral plačilo za zdravstvene storitve, kar daje izpodbudo, da več delajo na preventivni zdravstveni službi.«

Or.

so zavzele položaje po okoliških grčih. Sovražnik je to spoznal, zato je hotel prebiti obkoljevalni obroč in se umakniti proti Kočevju ali Ribnici. Tu je naletel na XVIII. brigado, s katero so Nemci bili večurni srditi boji. Enote VIII. brigade so z velikimi izgubami zavrnile sovražnika in mu preprečile, da bi se umaknil iz obkoljenih Grčaric.

Prvotno je bila določena za napad na Grčarice VIII. brigada. Zaradi velikih izgub pri Jelendolu in Rakitnici jo je zamenjala X. brigada, ki je napadla Grčarice.

Nemci so postali pred samim začetkom boja, to je 26. aprila, štaba XVIII. divizije plamo, da so pripravljene na premirje, če jim partizanska vojska dovoli, da bi se brez boja umaknili proti Kočevju.

Odgovor štaba XVIII. divizije je bil: splošen napad na Grčarice. Tako je še isti dan divizijsko topništvo skoraj v dvehurnem dvoboju onesposobilo sovražnikovo težko orožje in razbilo nekaj sovražniških utrd.

Nemci so napeli vse sile, da bi zadržali in odbili napad XVIII. divizije oz. X. brigade, dokler jim ne bi v Kočevju in Ribnici prišla pomoč.

(Konec prihodnjš)

Mirko Mohar

Od Kolpe proti Ljubljani

V drugi polovici meseca aprila 1945 so enote VII. korpusa bile zelo srdite boje z umikajočim se sovražnikom, ki se je umikal skozi kočevsko in ribniško dolino. Pri teh bojih sta imeli levji delež XV. in XVIII. divizija. XV. divizija je imela nalogo, da prodira na desnem krilu korpusa, XVIII. pa na levem krilu ter se združita pred Ljubljano, kjer bo skupen napad na glavno mesto Slovenije.

Aprila 1945 so bile enote XVIII. divizije razporejene v velikem loču okoli Novega mesta do Suhe krajine. Štab XVIII. divizije se je tedaj nahajal na Uršnih selih, brigade pa so bile razporejene takole: VIII. Levstikova brigada je bila razmeščena v Podhosti, IX. brigada v Malih Laščah nad Dvorom, X. brigada v Predgradu in italijanska brigada »Fontana« pa v okolici Uršnih sel kot rezerva divizije.

Divizija je imela nalogo preprečiti sovražniku nenadne vdore na osvobodeno ozemlje Bele krajine. Naloga divizije je bila zelo velika, če vzamemo, da so bili nenadni prodori mogoči iz treh smeri in sicer

preko Žumberka, kompolske doline in iz Kočevja. Na vseh teh pravih je imela divizija svoje tri brigade oz. po eno brigado na vsak pravec, ne računajoč italijansko brigado, ki je bila v rezervi.

Vse tri brigade so se nahajale na že omenjenem sektorju od začetka leta 1945 in so vse te mesece do aprila bile srdite boje s sovražnikom na tem območju. Sovražnik je hotel že v začetku leta 1945 po vsej sili zasesti osvobodeno ozemlje ter z nenadnimi vdori vezati sile narodnoosvobodilne vojske.

Meseca marca so se boji zelo oostriili z nenadnimi vdori v Kočevja in kompolske doline na območje Suhe krajine od strani Nemcev in domačih plačancev in velikega vdora domobrancev ter ustašev preko Kolpe, ki so se umikali pred napredovanjem IV. armade. Tako so IX., X. ter VIII. brigada v hudih protinapadih onemoglo vpad v Belo krajino; zaradi vpadov ustašev in domobrancev preko Kolpe pa so morali VIII. brigado povleči s položajev v Suhi krajini in jo prestaviti na kočevski teren proti 4000

ustašem in domobrancem, ki so vtem že vpadli preko Kolpe. Zaradi velike volje pri borcih VIII. brigade in slabe morale pri ustaših in domobrancih je brigada v nekaj dneh očistila teren Kočevske vse do Kolpe. Velik del sovražnika se je predal, drugi del pa se je prebil proti Ljubljani. V čiščenju terena od ustašev in domobrancev je priskočila tudi VIII. brigada 19. divizije IV. armade, ki je tedaj prodirala proti Cabru, druga kolona pa proti Delnicam za Reko. Zadnja bitka z ustaši je bila okoli Morave in Ajblja, kjer sta se VIII. slovenska in VIII. hrvaška brigada skoraj med seboj udarile, vendar do izgub ni prišlo. To je bilo zaradi tega, ker brigadi nista vedeli ena za drugo. Tega večera, ko sem šel z izvidnico od Ajbla proti Dolnji Brigi, me je drugi bataljon VIII. hrvaške brigade skoro zajel, ker nisem poznal njihovega znaka za razpoznavanje.

Pred prodranjem IV. armade proti Sloveniji in Slovenskemu Primorju so se umikale številne sovražne enote. Da bi te enote imele lažji umik preko Slovenije, Kočevske in Dolenjske, je sovražnik izpostojank na Dolenjskem, predvsem iz Novega mesta, Dvora, Žu-

žemberka, Zverč, Ribnice in Kočevja pa tudi od hrvaške strani poskušal skoraj sleherni dan vdorati na osvobodeno ozemlje.

TEŽAK POHOD XVIII.

Enote XVIII. divizije so bile v takih okoliščinah v neprestanem boju na območju Suhe krajine. V teh srditih bojih se je divizija iz dneva v dan redčila, borci pa so bili skrajno izmučeni. Divizija je tedaj štela okoli 4000 borcev.

Ko so enote IV. armade prišle do slovenskega ozemlja, je zaradi skupnih operacij dobila divizija nalogo, takoj v glavnem pohodu kreniti proti Brodu na Kolpi, Cabru in Prezidu, odkoder bi nadaljevala pot z enotami IV. armade proti Primorskemu in Trstu.

Čprav so bili borci zelo izmučeni od neprestanih bojev, je divizija takoj krenila na pot. Okoli 80 kilometrov dolgo pot so enote divizije prehodile v enem dnevu. S seboj so nosile tudi vse potrebno strelivo in nekaj ranjenecv iz medbojnih bojev. To je bil eden najtežavnejših pohodov divizije. Da bi borci lažje hodili, so se sezuli in šli bosi naprej. Med potjo ni bilo misliti na prehrano. Enote so prišle lačne in utrujene v Čabar in takoj nade-

Kljub nasilju in preganjanju so delovni ljudje praznovali 1. maj

Prinašamo nekaj spominov o revolucionarnem gibanju delavstva v Kočevju in o voditelju Jožetu Šeško.

Profesor in revolucionar Jože Šeško

VINKO KERSNIC

Jože Šeško med ribniškimi komunisti

Kmalu po prihodu okupatorja, leta 1941, je prišel v spremstvu Vinka Miheliča v delavnico Jože Šeška, profesor iz Kočevja. Partijska organizacija v Ribnici je poverila zaupanje, od kje se bo vodil upor, ozir. kje bo tov. Šeško delal, pok. Štefanu Kersniku iz Hrovače. Že prej sem Šeška večkrat srečal v Ribnici, pa se mi ni, dokler ga nisem dobro spoznal, zdel tako pomembnega kakor na tisti dan, ko sem zvedel, kdo je. Zvedel sem namreč, da je on sekretar Okrožnega komiteja KPS za Dolenjsko ter vodja upora in komunistov v Ribnici in vsej Dolenjski.

Občudoval sem vrline človeka, ki je znal pridobivati simpatije in zaupanje prebivalcev Ribnice in vseh, s katerimi je prišel v stik. Bil je velik, precej suh, nosil je očala in bil zelo skromen.

Dodelili so mu sobo, kjer je delal in kjer so se vršili sestanki članov OF in KP ter članov SKOJ. Sestankom je povečini tudi sam prisostvoval in jih vodil. Direktive je dajal točno, tako da jih je mogel razumeti tudi najpreprostejši delavec.

Spominam se, kako me je pošiljal k Vinku Knolu, Vinku Miheliču, Matiji Maležiču, Jožetu Anžku, k Anki in Janezu Debeljaku, ki k drugim z geslom Ciril ali Emil vam sporoča to in to, ali, prišel sem po stvari za Cirila ali Emila, to ime je imel namreč vpisano v legitimaciji, seveda pa so vsi, s katerimi je delal, dobro vedeli, da je to Jože Šeško.

Spomladl leta 1941 je prišel v Ribnico na sestanek tudi dr. Aleš

Bebler, Vito Kraigher in drugi. Tedaj sem imel nalogo stražarja oziroma komandirja zaščite. S tovarišico Beblerjevo sva patrolirala po cesti gor in dol. Medtem mi je pripovedovala o delu članov SKOJ po drugih krajih v Sloveniji. Ta sestanek je bil zelo pomemben za nadaljnji razvoj partizanske borbe v Ribnici. Prisoten je bil tudi tovariš Jošt.

Literaturo je tov. Šeško prejemal iz Kočevja preko Dolenje vasi. Tja sem, dokler ni bila postavljena zveza, hčdil ponjo jaz. Nekačkrat sem prišel v stik s sošolci iz Dolenje vasi — z Gorštom Mirkom-Iztkom in ostalimi, ki so naprej prevzeli odgovornost za dostavo do nas, mi pa smo literaturo potem razpečavali naprej po vaseh do So. družice. Spominam se Ane Knol, ki je hodila s posodo za mleko po literaturo in jo je tako ne malo prinesla v Ribnico, ki je bila obdana z bodečo žico.

Tov. Šeško je organiziral delo po trojkah in sicer za mladino. Vodja vsake trojke je bil član SKOJ, s katerim je delal osebno. Na sestankih, ki jih je vodil, je znal vsakemu prikazati pomen borbe, ki se je pričela proti okupatorju. Delal je neustrahovano in načrtno.

Preden se je tov. Šeško napotil v okolico Kočevja, sva ga z bratom prosila, naj bo previden, mu svetovala, naj skliče sestanek rajši v Ribnici in to zaradi Kočevjarjev. Ni pa bilo sile, ki bi ga mogla od njegovega načrta odvrniti. S tovarišem Joštom sta odšla v okolico Stare Cerkve in se nista v Ribnico nikoli več vrnila. Izdajalka je pokazala

mesto, kjer se je vršil sestanek in tako so Italijani ujeli oba tovariša, Šeška in Jošta.

Mučenje in pretepanje pa ni izsililo iz človeka niti besede, ki bi mogla Italijanom koristiti v boju, ki smo ga Slovenci pričeli proti okupatorjem. Vsi tisti, ki smo ga po-

znali, smo potem še aktivneje delali akcije proti sovražnikom in okupatorju, da se tako vsaj malo oddolžimo velikemu junaku, tovarišu Šešku.

Letos po poteku 16 let od njegove herojske smrti. Se vedno nam je svetel spomin nanj.

ANTON LEVSTIK

Rdeča zastava na najvišji brezi

Antona Levstika, rudarja, smo našli v postelji. Imel je nočno delo, zato je moral spanje nadomestiti podnevi. Hitro je bil pripravljen in nam na našo prošnjo pripovedoval o svojem delu v vrstah najnaprednejših ljudi pred vojno na Rudniku.

Tovariš Levstik je bil rojen leta 1899 pri Sv. Gregorju. Leta 1918 se je zaposlil v kočevskem rudniku in se razen v letih 1924—27, ko je bil v rudniku Krmelj, in nekaj časa med NOB, stalno nahajal na Rudniku. Bil je med najčistimi sodelavci narodnega heroja Jožeta Šeška. Že leta 1936 je bil sprejet v Partijo. V sindikalni organizaciji »Zveza rudarjev« in »Svoboda« na Rudniku je bil med najaktivnejšimi člani. Sodeloval je v znani stavki tekstilnih delavcev v Horakovih tekstilni tovarni v Kočevju leta 1935.

Pripovedoval nam je, kako so začeli praznovati 1. maj — praznik delavcev — kmalu po I. svetovni vojni. Praznovanje 1. maja sta organizirali »Svoboda« in sindikalna organizacija »Zveza rudarjev«. Leta 1936 so praznovali 1. maj na Fridrihštajnu nad Kočevjem. Z rudarji so bile tudi njihove žene in otroci. Leta 1937 so rudniški komunisti pred 1. majem pripravili orožnikom veliko dela. Ivan Ferderbar je na predvečer 1. maja obesil na visoki brezi, ki je rasla na najvidnejšem mestu, 1 m dol-

go rdečo platno — zastavo, ki je visela do drugega dne do 10. ure dopoldne, ko so jo morali na intervencijo orožnikov sneti. Za storilca pa niso orožniki nikoli zvedeli.

1. maj so praznovali borbeni rudarji v tej ali oni obliki vsako leto. Največkrat so za ta dan organizirali krajeve izlete v naravo in se tam pogovorili o pomenu delavskega praznika. Da pa ziti ne bi bili preveč sumljivi tedanjim oblastnikom, so ob takih prilikah prirejali tudi zabave.

Tovariš Levstik nam je veliko povedal o delu rudniške »Svobode« in kasnejše »Vzajemnosti«, ki je imela isto vlogo kot prej »Svoboda«. Pripovedoval nam je, kako so se sestajali, kako jih je Šeško vzgajal in še mnogo drugega. Zaradi naprednega delovanja, kot starega komunista, so ga Italijani že aprila 1942. leta aretirali. Tu se je začelo trpljenje po zaporih v Kočevju, Ljubljani, Gonarsu in drugih krajih Italije do razpada italijanske vojske, ko je prišel v roke Nemcem. Po burnih dogodkih, ko so ga prevažali po raznih mestih, mu je končno uspelo pogniti iz okupirane Ljubljane v svobodo. Tovariš Levstik ima danes že 40 let službe in še vedno aktivno dela kot jamski nadzornik. Želimu mu, da bi preživel še vrsto let in v zadovoljstvu praznoval vsak 1. maj. Srečno!

KAREL ČUK

Rudarji so pripravljali proslave

Karel Čuk, strojnik v rudniku Kočevje, ima že 60 let in nad 40 let delovne dobe, pa je še vedno v službi. Rojen je bil na Reki, od leta 1908 pa živi na Rudniku, kot

rudar se je zaposlil na Rudniku že 1914. leta. Tovariš Čuk je znan naprednjak in borec za pravice delavcev v času stare Jugoslavije in sodelavec narodnega heroja Jo-

Rudarjem in vsem delovnim kolektivom pošilja k mednarodnem prazniku dela 1. maju borbene pozdrave

Rudnik rjavega premoga Kočevje

Izlet članov društva »Vzajemnost« na dan 1. maja 1939

Prvi maj pa so napredni ljudje iz Kočevja in Rudnika pod vodstvom komunistov največkrat praznovali tako, da so šli tega dne na izlete v bližnjo okolico: na Mestni vrh, v Koprivnik, tu so praznovali skupno z vaščani, v Onok, Mozelj in druge kraje. Na teh izletih so govorili o pomenu praznovanja 1. maja ter pravica in borbah delavskega razreda proti takratni izkoriščevalski oblasti in kapitalistični ureditvi. Na takih izletih so se kovali novi kadri v naprednem gibanju.

Prvomajske proslave so organizirali in vodili komunisti. Tu je treba na prvem mestu omeniti znanega prvoborca in političnega

dvorani na Trdnjavi (na Rudniku) je bilo veliko političnih predavanj, vstale so se kulturne prireditve itd. Povedal je, da so člani takratne klerikalne organizacije »Slovenski fantje« motili njihove prireditve z ropotanjem, klici itd.

V »Svobodi« je sodelovalo veliko mladih ljudi. Prav dobro se spominja mladih in starejših sodelavcev: Sandija Dombija, starega Bremca in njegove hčere Marije, Levstika, Arkota, Junca, Maconija in drugih. Kot mlad član SKOJ sprejet je bil že leta 1935, je po svojih močeh strokovno organizacijo in naprednemu gibanju v tistih težkih časih.

Prilpil K. Oražem

Moji spomini

Ivan Lampet

Po končani vojni 1918 leta so nas Italijani odpeljali v internacijo, nato pa sem se po vrnitvi domov napotil iskat delo v Trst. Tu sem se vključil v delavske organizacije in Komunistično partijo Italije, katere član sem bil, dokler nisem pobegnil čez mejo v Jugoslavijo. Pobegniti sem moral zaradi tega, ker sem bil na sumu, da delam v naprednih organizacijah. 1921. leta sem prišel v Kočevje, kjer sem dobil zaposlitev v rudniku, ki je bil takrat last Trboveljske premogokopne družbe. Tu sem se kmalu seznanil z vodilnimi delavskimi organizatorji in voditelji: z Jenkom, ki je med okupacijo umrl v Ljubljani, in Ciglerjem, ki je tudi že umrl, in drugimi.

Strokovna organizacija rudarjev je leta 1923 organizirala stavko, v kateri so sodelovali tudi kočevski rudarji. Voditelj stavke sta bila Franc Leskošek-Luka in Hlebec, menda Albin po imenu, iz Trbovelj. Z obema sem se osebno prav dobro poznal. Stavka je trajala tri tedne, vendar pa zaradi stavkarskih zapletov ni uspela. Stavkujoči smo bili odpušteni in smo morali ponovno zaprositi za sprejem v službo pri Rudniku. Sprejeli so nas, niso pa upoštevali v knjižicah dotedanje dobe zaposlitve v rudniku. Po tej stavki je vpliv organizacije med delavstvom zelo upadel, zato so bile delavske organizacije leti 1925

in 1926 skoro popolnoma pasivne in nedelavne.

Videli smo, da tako ne more iti več naprej. Zato smo sklenili, da bomo ustanovili delavsko prosvetno društvo »Svoboda«. Na pobudo Toneta Majerja, kurjača na Rudniku, sem spomladl 1926. leta šel v Ljubljano v Delavsko zbornico in tam pri Angeli Očepek dobil pristopne izjave in pravila delavskega kulturnega društva »Svoboda«. Pravila smo vložili na srezko načelstvo v Kočevju, kjer so jih odobrili in dovolili ustanovitev društva. Imen tovarišev, predlagateljev za ustanovitev društva, se ne spominjam, mislim pa, da so bili Peter Jenko, Ivan Bremec, Alojz Jagerjev in Orehek, ki pa so sedaj že vsi pokojni. Društvo se je takoj v začetku zelo razmahnilo. V svojo sredo smo privabili številne delavce in delavke na Rudniku. Društvo je prirejalo tudi razne izlete v bližnjo okolico Kočevja. Prvi predsednik društva je bil še živ, človek Jože Bauer iz Kočevja, tajnik pa Gusti Falkner, ki je že umrl.

Kmalu po ustanovitvi se je vključil v društvo študent Jože Šeško. Z njegovim pristopom v društvo se je leto zelo poživelo, posebno zato, ker je pritegnil k sodelovanju tudi druge mlade dijakke in dijakinje kočevske gimnazije, kot na primer Dušana Bravničarja in druge, katerih imen se več ne spomi-

njam. Društvo je imelo tamburaški zbor in dramski odsek. Imelo je tudi knjižnico. Društveni prostori so bili na dvorišču stavbe nasproti pošte pri Kikelmatelu, kjer je bila ena sama soba; tam smo se zbirali in delali. V tej sobi je bila tudi knjižnica.

Naj omenim, da smo dobili 1925. leta za 1. maj iz Ljubljane 25 izvodov lista »Svoboda«, ki je izšla kot posebna izdaja za to priložnost. »Svoboda« smo hitro razdelili med najzaupnejše ljudi. Toda prišli so orožniki, iskali razširjevalce in posamezne izvoze zaplenili in to kljub temu, da je list »Svoboda« legalno izhajal in ga je cenzura odobrila.

V letu 1927 ali 1928 so bile v Kočevju občinske volitve. Predlagali smo iz naše srede dva kandidata: Ivana Lampeta in Karla Čuka. Oba sta bila izvoljena za občinska odbornika. Leto kasneje so bile državno-zborske volitve. Naša partijska organizacija na Rudniku, ki je delovala ilegalno, je postavila za srez Kočevje svojo kandidatno listo. Nosilec liste je bil dr. Lemež, namestnik pa Alojz Kraker iz Cvišlerjev, lista pa je bila sestavljena v šalka vasi v navzočnosti Franca Leskoška-Luke. Na okrožnem sodišču v Novem mestu sta vložila listo Ivan Lampe in že pokojni Franc Kosce. Kljub veliki agitaciji za naša kandidata pa naša lista takrat ni zmagala.

V tistih časih smo kočevski rudarji podpirali in skrivali ilegalne in preganjane člane KP in jim omogočali pobege preko meje s ponarejenimi potnimi listi (primer Mirka

Lampeta — ilegalno ime Ivan Likar).

Takratni oblastniki so napredne delavce na Rudniku stalno zasledovali, delali hišne preiskave, jih klicali na srezko načelstvo in na sodišče ter jih na vse načine strahovali. Večkrat so orožniki preiskovali pri Jenku, Bremcu, Lampetu, predvsem pa pri Šešku, ki je bil stalno pod policijskim nadzorstvom.

Kasneje, ko je bil Šeško že na univerzi v Ljubljani, sem stalno zahajal k njemu. Tam sem se spoznal tudi s služiteljem juridične fakultete, sedaj že pokojnim Antonom Habetom ter se z njima sestajal v gostilnici blizu tromostvoja. Stike sem imel tudi z nekim Novakom, trgovcem na Kongresnem trgu. Ta je imel nalogo držati povezavo z nami v Kočevju in drugimi. V naši organizaciji na Rudniku sta bila aktivna tudi Alojz Grill, strojevodja drž. železnice v poklju, in Hanš Erker.

Organizacija je zbirala pri svojih članih tudi denar za tiskovni sklad ter za Rdečo pomoč. Sestanki z našim voditeljem Šeškom in Leskoškom, ki je večkrat prišel v Kočevje, so bili v Erkerjevi gostilnici, ki je bila blizu Pavlikove tiskarne. Te sestanke sem pripravil jaz. Prejemal sem tudi velik del delavskih časopisov, tako: Delo, Delavec, Ljudska pravica, Delavska politika in pa vse okrožnice in biltenne ilegalne KP, ki sem jih razdeljeval med člane politične, strokovne in kulturne organizacije na Rudniku. V času španske revolucije je naše delavstvo vestno zasle-

dovalo dogodke in španske borbe tudi denarno podprlo.

Ko je bila »Svoboda« razpuščena, smo kmalu nato ustanovili društvo z istimi cilji, imenovano pa se je »Vzajemnost« in nadaljevali s kulturnim delom med rudarji. Dobili smo skromno sobo na Rudniku v sedanji stavbi št. 27. Tu je bila tudi dvorana z odrom prosvetnega društva, na drugem koncu pa mala soba z odličkom »Vzajemnosti« na Rudniku. Na tem odru je bilo odigrano več dramskih del in celo Cankarjev »Hlapec Jernej in njegova pravica« v režiji tovariša Šeška, ki je bil takrat že prišel iz mariborskega zapora in bil v Kočevju brez službe. Bil je duhovni vodja vsega našega političnega in kulturnega dela med rudarji.

Ko so se razmere v KPJ leta 1937 uredile in se je Partija organizacijsko utrdila, je imelo to svoj odmev tudi med kočevskimi naprednimi rudarji. Bili smo stalno na tekočem v vseh važnejših političnih dogodkih, tako tudi o silepih, ki jih je sprejelo naše partijsko vodstvo in se po njih tudi ravnali. Na Rudniku je obstajala poleg naših legalnih in ilegalnih političnih organizacij tudi Zveza rudarjev Jugoslavije, legalna strokovna organizacija rudarjev. V tej Zvezi so bili včlanjeni tudi vsi strojniki in kurjači. Na pobudo tovariša Šeška smo začeli delati na tem, da bi se za strojnike in kurjače ustanovila samostojna organizacija. Šeško je bil mnenja, da so strojniki delavci v gledanju in zato bolj razgledani, zato pa so imeli večji vpliv na okolico. Ko smo postavili zahte-

vo za samostojno organizacijo, smo morali premagati hud odpor, ker nas je prav vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije proglasilo za sektaše in razbičaje delavskih vrst. Kasneje se je izkazalo, da je bilo naše ravnanje pravilno in nam je kljub vsemu nasprotovanju uspelo ustanoviti svojo strokovno organizacijo, po njej pa smo opravljali politično in propagandno delo.

Malo pred razpadom stare Jugoslavije je bil v gostilni Dornig v Kočevju sestanek — tu so imeli strojniki svojo pisarno — na katerega sta bila povabljeni po dva zastopnika iz vseh delavskih strokovnih organizacij iz Kočevja. V imenu rudniških delavcev sta se sestanaka udeležila Ivan Lampe in Karel Čuk, od Zveze rudarjev Jože Hegler in Anton Levstik, nadalje zastopniki krščanskih socialistov in zelenih, skupno dvanaest zastopnikov, s tovaršem Šeškom, ki je bil organizator tega sestanka, pa tri najst, Šeško je imel referat o političnem položaju, predvideni ustanovitvi enotne organizacije — Osvobodilne fronte ter o enotni borbi za osvoboditev Jugoslavije v primeru sovražne okupacije. Ta sestanek je bil izdan, vstale so se prezkave in zaslisanja, ki pa so ostale zaradi enotnosti izjav vseh takrat prisotnih brezuspešne.

Tako so napredni rudarji iz Kočevja bili pripravljeni na vdor Nemcev in Italijanov in na kapitulacijo stare Jugoslavije. Že 1941. leta so odšli v gozdove prvi rudarji-partizani: Jaka Krašovec, Mirko Čuk, oba sta padla, Ivan Zakotnik, Franc Arko in še številni drugi.

K 1. maju čestitajo delovnim ljudem kočevske občine

Občinski ljudski odbor Kočevje

občinski odbor SZDL
občinski komite ZKS
občinski odbor ZB
občinski komite LMS
ostale organizacije

Naročnikom in bralcem čestita k največjemu prazniku delovnega ljudstva

kolektiv

ČZP „Kočevski tisk“

Uredništvo in uprava „Novic“

Obiskovalcem kino-predstav
čestita k 1. maju

Kino „Jadran“ KOČEVJE

Svojim potrošnikom in dobaviteljem čestita k 1. maju

Trgovina z železnino „Železnina“ Velike Lašče

Trgovina z mešanim blagom Velike Lašče s prodajalnama Rob in Rašica

Knjigovodski center Velike Lašče

Okrajni zavod
za socialno zavarovanje
LJUBLJANA - podruž. Kočevje

čestita vsem zavarovancem in gospodarskim
organizacijam k 1. maju - prazniku dela

Prebivalcem Stare cerkve čestita k 1. maju
„Trgovina z meš. blagom“ Stara cerkev

„Fotolik“ KOČEVJE

čestita k 1. maju - prazniku dela

**Občinski ljudski odbor
DOBREPOLJE**

s podjetji, kmetijskimi
zadragami ter mno-
žičnimi
organizacijami

čestita k prazniku,
1. maju vsem, delovnim
ljudem naše domovine

K mednarodnemu
prazniku dela
čestitajo in pozdravljajo
vse občane in delovne
kolektive

Občinski ljudski odbor Lašče

Občinski odbor SZDL
Občinski komite ZKS
Občinski komite LMS
Občinski odbor ZB
Občinski sindikalni svet
Občinski odbor UROJ

Vsem občanom občine
Sodražica in delovnim
kolektivom

čestitajo k 1. maju

Občinski odbor SZDL
Občinski komite ZKS
Občinski komite LMS
Občinski odbor ZB
in ostale organizacije ter društva

**Občinski
ljudski
odbor
Sodražica**

*K 1. maju čestita in pošilja
pozdrave osem delovnim
ljudem, gospodarskim
organizacijam in poslovnim
prijateljem - kolektiv*

**Kmetijsko-gozdarskega posestva
Kočevje**

S kmetijskimi upravami: Cvišlerji, Koprivnik, Knežna
lipa, Livold, Mlaka, Stara cerkev, Stari log - Z gozdni
upravami: Kočevje, Mozelj, Stara cerkev, Grčarice,
Podpreska, Velike Lašče, - Špedicije: Kočevje,
Ribnica - Lesno industrijski obrat Kočevje
Delavnice: Breg, Gradbeništvo in Vrtinarijo v Kočevju

Kolektiv

**„Galanterija“
Sodražica**

čestita vsem delavcem
in delovnim kolektivom
k 1. maju

**Kmetijska
zadruga
Velike Lašče**

čestita vsem zadrušnikom
in zadružnim
organizacijam
k prazniku dela

Poslovnim prijateljem in potrošnikom naših izdelkov
čestita k prazniku dela - 1. maju

**Ključavničarstvo
Kočevje**

POTROŠNIKOM MESA IN MESNIH IZDELKOV
ČESTITA OB PRAZNIKU DELA

PODJETJE

„MESNINA“ Kočevje

OBRATNO PODJETJE

„Mesar“ KOČEVJE

ČESTITA VSEM ŽIVINOREJCEM IN POTROŠNIKOM
MESA K 1. MAJU

ZBIRALCEM ODPADKOV IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
ČESTITA K 1. MAJU

TRGOVSKO PODJETJE

„PROMET“

KOČEVJE

Trgovsko podjetje

„Tkanina“ Kočevje

Čestita vsem potrošnikom tekstilnega
blaga k prazniku dela

VSEM RUDARJEM, POTROŠNIKOM IN DOBAVITELJEM
ČESTITA OB NAJVEČJEM PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA

TRGOVINA

„Preskrba rudarjev“

RUDNIK - KOČEVJE

OB DELAVSKEM PRAZNIKU ČESTITA
TRGOVINA

„Galanterija“

KOČEVJE

GOSTINSKO PODJETJE

„Restavracija“ RUDNIK-KOČEVJE

čestita svojim gostom k 1. maju

Vsej trgovski mreži čestita k 1. maju

„Knjigovodski center trgovskih podjetij“ Kočevje

„ŽELEZNINA“

KOČEVJE — Telefon 2-78

čestita k 1. maju, prazniku dela
vsem delovnim kolektivom in odjemalcem

Velika izbira železnine,
dvokolesa, motorna kolesa,
radio aparati, pohištvo,
gospodinjske potrebščine in gradbeni material

KOLEKTIV TRGOVINE

Svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim
prijateljem čestita za prvi maj

„Špecerija“ Kočevje

Z RAZDELJEVANICAMA
TRG. ŠPECERIJA ŽELJNE in
TRG. ŠPECERIJA KOPRIVNIK

Potrošnikom tobačnih izdelkov in delovnim
kolektivom želi ob 1. maju obilo uspehov

Trgovsko podjetje **„TOBAK“**

KOČEVJE

KOLEKTIV TRGOVINE

„Manufaktura“

ČESTITA K PRAZNIKU DELA
IN SE PRIPOROČA

Knjigarna in papirnica

OB 1. MAJU POŠILJA BORBENE POZDRAVE
V ZALOGI VSE VRSTE PAPIRJA IN PISARNIŠKE
POTREBŠČINE

Trgovina „OSKRBA“

KOČEVJE

POTROŠNIKOM TEKSTILNEGA BLAGA
ČESTITA OB PRAZNIKU DELA
— 1. MAJU TRGOVINA

„Tekstil“ Kočevje

K 1. MAJU ČESTITA TRGOVINA

„OBUTEV“

KOČEVJE

TRGOVINA

„Potrošnik“ - Kočevje

ČESTITA VSEM ODJEMALCEM K 1. MAJU

čestita potrošnikom in
delovnim kolektivom k
prazniku delovnega
ljudstva

K 1. MAJU ČESTITA VSEM ODJEMALCEM IN DOBAVITELJEM

PREHRANA - Kočevje

NIZKE CENE — SOLIDNA POSTREŽBA

Trgovina z živili

Potrošnikom in dobaviteljem čestita k prazniku dela kolektiv

TRGOVINA

PRESKRBA

KOČEVJE

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE

KOČEVJE

ČESTITA K DELOVNEM PRAZNIKU VSEM ODJEMALCEM,
POSLOVNIM PRIJATELJEM IN KOLEKTIVOM

TRGOVSKO PODJETJE

KOČEVJE

NUDI IZ SVOJIH SKLADIŠČ

ŽELIMO VAS ZADOVOLJITI
V VSAKEM POGLEDU
BLAGO DOSTAVLJAMO PO ŽELJI

špecerijo — gospodinjske potrebščine — kolonialno blago — Radensko zdravilno vodo — galanterijo — alkoholne in brezalkoholne pijače — pivo — proizvodnja sodavice in pokalice

**Kmetijska zadruga
Kočevje**

ČESTITA K 1. MAJU
SVOJIM ZADRUŽNIKOM

K 1. MAJU PRAZNIKU VSEGA DELOVNEGA LJUDSTVA ČESTITA

**Poslovna zveza za gozdarstvo in
kmetijstvo Kočevje**

KUPUJEMO IN PRODAJAMO
VSE KMETIJSKE PRIDELKE
IN LESNE PROIZVODE

Delovnim kolektivom
in poslovnim prijateljem
čestita za 1. maj-
praznik dela

TRGOVSKO
PODJETJE

„Klas“
KOČEVJE

„LEKARNA“ Kočevje

čestita k 1. maju vsem potrošnikom
zdravil in dobaviteljem

Kolektivom in obiskovalcem naših lokalov čestita

K 1. MAJU

Hotel „Pugled“ s kavarno
Kočevje in gostilno **„ZVEZDA“**

Svojim zadržnikom
in delovnim
kolektivom
čestita k prazniku
delovnega
ljudstva

**Kmetijska
zadruga
Banja loka**

K 1. maju
čestita

„RAČUNOVODSKI BIRO“ KOČEVJE

KOLEKTIV

Zdravstvenega doma

Kočevje

čestita k 1.-maju največjemu delavskemu prazniku

Gostom in
dobavi-
teljem
čestita za
praznik
dela

Gostinsko podjetje

» **ROG** «
K O Č E V J E

Delovnim kolektivom in poslovnim
prijateljem
čestita

KOLEKTIV

TEKSTILANE TOVARNE SUKNA
KOČEVJE

k 1. maju-delavskemu prazniku

Prebivalcem Kočevja in
vsem poslovnim prija-
teljem čestita k 1. maju

„VODOVOD“
Kočevje

**SPLOŠNO
KLEPARSTVO
Kočevje**

čestita delovnim
kolektivom k 1. maju

Novo ustanovljeno podjetje iz bivših stranskih
obratov SGP „Zidar“ Kočevje

»DOM« - Kočevje
čestita k delavskemu prazniku

K največjemu prazniku delovnega ljudstva - 1. maju čestita in pošilja
borbene pozdrave vsem kolektivom

DELOVNI KOLEKTIV

Državnega posestva

Snežnik

Kočevska Reka

AVTO

Splošno avtoprevoznništvo
Kočevje

Pošilja ob 1. maju borbene
pozdrave vsem delovnim ljudem

Vsem delovnim kolektivom in odjemalcem
električnega toka čestita k 1. maju

Kolektiv podjetja

**ELEKTRO
KOČEVJE**

Srečanje z delovnim človekom

Vsi radi jemo kruh, tako mladi kot stari, zato smo danes naše srečanje namenili z enim od tistih, ki nam pečejo kruh — Francem Zaslavnikom, ki je zaposlen kot pek v »Pekarni« Kočevje. Dobili smo ga pri delu — bel predpasnik je imel, na glavi pa belo kapo. Pogovor se je takole razpletal:

»Tovariš Zavodnik, povejte nam, kje in kdaj ste bili rojeni in nekaj o vašem življenju.«

»Moja rojstna vas je Krka pri Stični, rodil pa sem se pred 67 leti. Ko sem bil star 16 let, sem se šel učiti pekarske obrti v Ljubljano, od tu pa me je peljala pot po svetu, med drugim sem bil tudi v Franciji celih 9 let. V Kočevje sem prišel pred 10 leti v »Pekarno«, kjer se nahajam še danes.«

»Vaš delovni čas?

»V pekarni delam od 6. ure zjutraj do 12. ure, nato pa popoldne od 16. do 18. ure; v nočnih urah ne delam.«

»Koliko zaslužite na uro?«

»Na uro zaslužim 63 din.«

»Kakšno so pogoji dela v pekarni?«

»Nikoli me ne zebe, saj je v pekarni stalna temperatura od 30 stopinj Celzija naprej, pri peči pa celo 40 stopinj. Seveda pa je precej velika nevarnost za prehlad, posebno v zimskem času. No, jaz sem kar trdnega zdravja, saj sem bil vsega skupaj, kar sem na svetu, bolan le mesec dni. Ko smo že pri tem, naj omenim, da sem s svojim poklicem zadovoljen.«

Slišali smo, da namerava »Pekarna« nabaviti novo peč.

»Da, če bo le mogoče, še letos. Sedanja peč speče v 8 urah 1400 kg kruha, če je velika potreba, pa tudi več; kapaciteta nove peč bo znašala 2000 kg kruha v 8 urah. Tu bi še pripomnil, da se včasih pripeti, ko je velik naval na kruh, da trpi kvaliteta kruha, čeprav vlagamo vse sile, da bi bil kruh vedno kvaliteten. Ko bo nova peč, bo kruh vedno tak, kakršnega si vsi želimo.«

Vaše družinske razmere?

»Sem poročen, oče treh otrok. S stanovanjem pa se ne morem pohvaliti. V eni sobi s kuhinjo živimo dve družini.«

Povedali ste nam, da ste stari 67 let; koliko let že imate delovnega staža?

»Delam pač celo življenje, toda ker sem delal precej časa kot privatnik, imam sedaj samo 25 let službene dobe.«

Kaj si želite še v svojem življenju?

»Da bi šel čimprej v pokoj in da bi leta v pokoji preživel v miru.«

Razgovor vodil Or. Feto Mc.

Franc Zavodnik mesi testo

PIONIRJI SAHISTI TEKMUJEJO

Naši najmlajši šahisti osnovnih šol v Kočevju in Fari se pridno pripravljajo za VIII. pionirsko moštveno šahovsko prvenstvo Slovenije, ki bo 25. maja v Ljubljani. Na tem zaključnem tekmovalju bodo igrali 4-članske ekipe najboljših šahistov, mlajših in starejših pionirjev in pionirk v starosti 7 do 11 let in 11 do 15 let. Predhodno bodo predtekmovalja za občinske, sektorske in okrajne ekipe prvake. Brez tekmovalja so postali občinski prvaki mlajši pionirji in pionirke osnovne šole v Kočevju in starejši pionirke v Fari. V nedeljo, 13. aprila 1958, je bilo v Fari tekmovalje med odrednimi prvaki starejših pionirjev osnovne šole Kočevje in Fara. Starejši pionirji osnovne šole v Fari so zmagali z visokim rezultatom 4:0 ter postali občinski prvaki. Še v aprilu letos bodo tekmovalja občinskih ekipnih prvakov za naslov sektorskih ekipnih prvakov.

H. H.

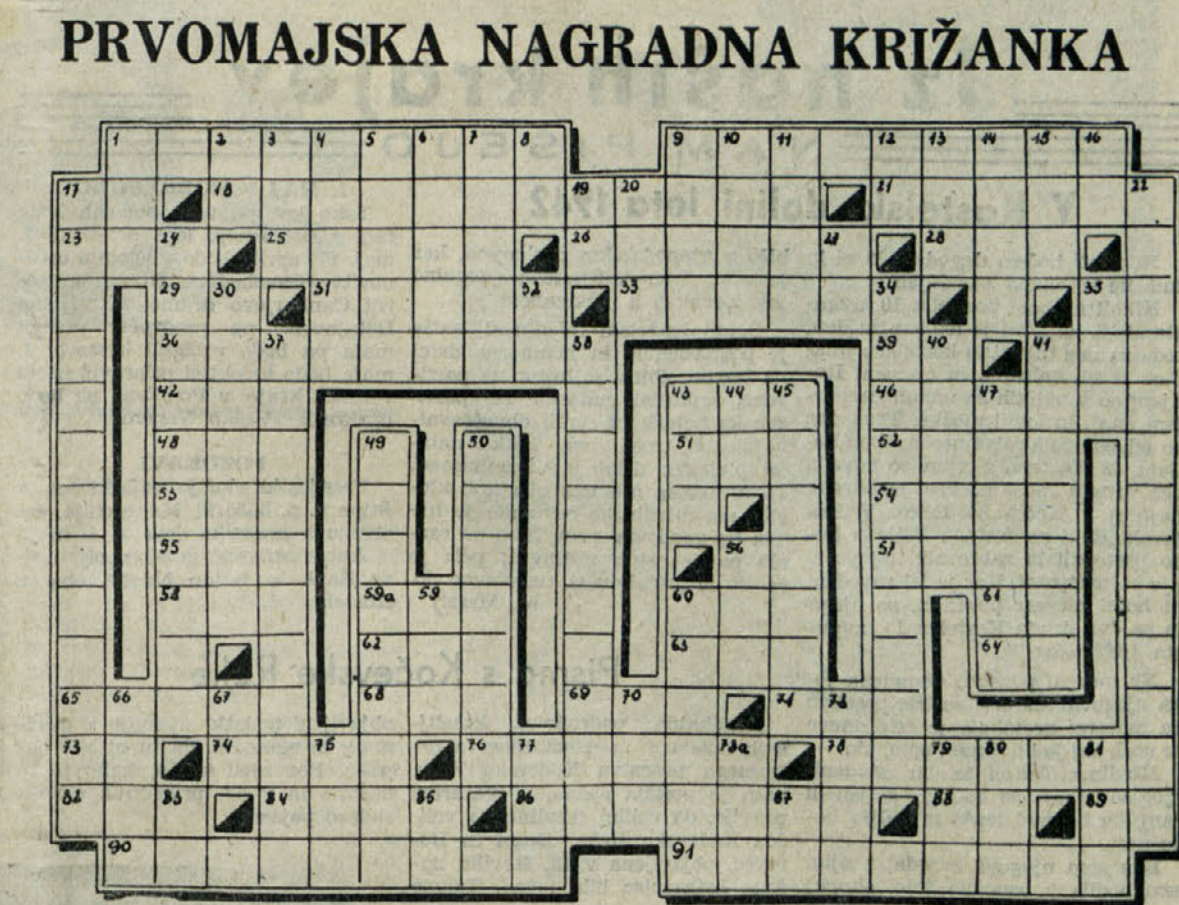
ATLETI ZA VII. KONGRES

V nedeljo, dne 27. aprila, bo v Ljubljani atletsko republiško otvoritveno tekmovalje, katerega se bodo udeležili tudi atleti TVD Partizan Kočevje. To tekmovalje bo v sklopu prireditve v počastitev VII. kongresa ZKJ in bo združilo na startu vso slovensko atletsko elito.

Tekmovalje bo veljalo tudi za izbirno sestavo reprezentance Ljubljane, ki bo nastopila v začetku junija v Grazu na troboju Graz—Celje—Ljubljana. Po dosedanjih uspehih naših fantov lahko pričakujemo, da se bodo nekateri uvrstili v reprezentanco Ljubljane in tako zastopali v Avstriji barve našega okrajnega mesta.

V nedeljo dirke v Ribnici

Športna komisija društva je na osnovi dovoljenja Avto-moto zveze in TNZ v Ljubljani določila, da bo tekmovalje v nedeljo, 27. aprila 1958, ob 16. uri popoldne s startom in ciljem pred domom Partizana. Društvo pričakuje velik odziv gledalcev, saj za užitek ne bodo prikrašani. Drzne vožnje in taktika

Vodoravno: 1. vas ob Neretvi, kjer je bila po vojni zgrajena elektrarna; 9. delavske strokovne zveze, ki imajo nalogo štiti in braniti koristi delavcev; 17. pritrilnica; 18. drugo ime za Litostroj; 21. spretnost, navajenost; 23. oseba iz Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«; 25. nato, potlej; 26. močna pišal v tovarni, morska krava, starogrška morska vila; 28. glas pri streljanju; 29. avtomobilski kratice; 31. mesec v letu; 33. glavno mesto Sirije; 35. okrajšava za lažje glasbeno delo; 36. pomirjenje, pomiritev; 39. kvartaški izraz; 41. podredni veznik; 42. srbohrvaški veznik (ali); 43. vodna žilva, nevarna bolezen; 46. okradem, s silo vzamem; 48. začimba v prehrani; 51. naplčilo; 52. ne poseduje; 53. osebni zaimek; 54. vrsta barve; 55. elekt. merska enota; 56. ozir. zaimek; 57. časovne enote; 58. drug izraz za oče; 59. organ vida; 60. prve tri črke vitamina; 61. arabski zrebek; 62. vrtna rastlina, začimba; 63. grška črka; 64. nikalnica; 65. pesniki junaških pesnitev; 68. nadležne žuželke; 69. zgoden; 71. primitivno orodje; 73. kazalni zaimek; 74. zatočišče; 76. moralen; 78. vrste filmov, v katerih ne nastopajo živi igralci; 82. grška boginja jeze; 84. glavni števnik; 86. kontinent; 88. začetni imena in primka največjega slovenskega pisatelja; 89. osemnajsta in štirinajsta črka abecede; 90. trdni kot kremen; 91. razčlenjevalci.

Navpično: 1. spomladanski; 2. dva soglasnika; 3. kratice za lesna industrijska podjetja; 4. najmanjši delci snovi; 5. bivši pravniški poklic; 6. treščice, odpadki; 7. dišeča začimba; 8. prva in predzadnja črka abecede; 9. reka na Gorenjskem; 10. prav tako (lat.); 11. naslov Cankarjeve povesti; 12. simbol za iridij; 13. kopa; 14. koralni otok (zadnja črka L); 15. poleg; 16. veznik; 17. najvišji vodstveni organi samoupravljanja v podjetjih; 19. igralna karta; 20. čut; 22. avtomobilski šport; 24. odgovarjati na pisma; 27. glasbena nota; 30. oblika zemljiskega izkroščanja v fevdalnem družbenem redu; 32. glasbena nota; 34. urejen po časovnem razporedju; 35. reka v Rusiji; 37. politika oboroževanja; 38. zračni ventilatorjem; 40. tuje žensko ime (množ.); 41. pristojni; 43. jadranski otok (med vojno koncentracijsko taborišče); 44. ploskovna mera; 45. Marxovo delo; 47. prevlečen z ometom; 49. pomanjkljiv, nepoln; 50. priden, vdan, ubogljiv; 56. velik morski sesalec; 59. ptica pevka; 60. po velikosti drugi planet našega planetarnega sistema, starogrška boginja ljubezni in lepote; 66. nasad okrasnega drevja in grmičevja; 67. srbski predlog; 70. rimski pozdrav; 72. stara površinska mera; 75. petnajsti ali trinaesti dan v mesecu v starorimskem koledarju; 77. kratice italijanske radijske družbe; 78. zgodovinsko mesto v Dalmaciji; 79. nasilen; 80. okrajšano moško ime (Franc.); 81. življenjska tekočina; 83. kot 44 navpično; 85. glej 64 vodoravno; 87. kot 67 navpično.

Križanko sestavi V. Košmrl

Reševalcem nagradne križanke

Da vam za prvomajске praznike ne bo zmanjkalo razvedrila, smo vam pripravili križanko. Reševalce križanke, ki jo bodo pravilno rešili in bodo izžrebani, čakajo lepe nagrade.

1. nagrada 3000 din
2. nagrada 2000 din
3. nagrada 1500 din
4. nagrada 1000 din
5. nagrada 1000 din
6. nagrada 800 din
7. nagrada 500 din
8. nagrada 500 din
9. nagrada 400 din
10. nagrada 300 din

Od 10. do 20. nagrade pa bodo izžrebani reševalci prejeli lepe knjižne nagrade.

Nagrade so lepe, zato le pogumno na delo! Če se vam bo kje zalaglo, se ne ustrašite. Trud se vam bo izplačal. Imeli boste osebno zadovoljstvo, poleg tega pa, če vam bo stal ob strani muhasti žreb, boste imeli še korist.

Rešene križanke nam pošljite najkasneje do srede 7. maja t. l.; tega dne ob 10. uri dopolnine bo v uredništvu našega lista javno žrebanje. Naš naslov je: Uredništvo »Novice«, Kočevje, poštni predal 39. Na spodnji levi del kuverte napišite: Nagradna križanka. Reševalcem je na razpolago tudi naš nabiralnik nasproti pošte v Kočevju, kamor vrzite pismo brez znamke. Reševalce, ki oddajo pismo na pošto, opozarjamo, da premalo frankiranih pism ne bomo sprejemali, popravljene ali slabo čitljive rešitve križank pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Namiznoteniški turnir v Kočevju

V soboto 3. in nedeljo, 4. maja, bo v Kočevju republiški namiznoteniški turnir za »Horvatrov kup«. Že šestič se bodo med seboj pomerili najboljši slovenski igralci namiznega tenisa. Organizator tega turnirja je TVD Partizan Kočevje. Turnir je posvečen sponornu inž. Mirjani Horvati, ustanovitelja kočevskega namiznega tenisa, ki je žrtvoval svoje življenje kot borec za svobodo domovine dne 17. novembra 1943 v kočevskem Rogu in je pokopan na skupnem grobišču v Doljem Hrastrju na Rogu.

Ker bo turnir tudi v počastitev VII. kongresa ZKJ in kot uvod v društvene prireditve za Dan mladosti, je povabljen na turnir 52 društev in klubov iz vse Slovenije. Predhodne pokale iz V. turnirja ima SK »Triglav« Kranj, ki jih bo tudi na tem turnirju poštrevno branil. Zaradi velikega napredka namiznega tenisa bo turnir izredno zanimiv in kakovosten; domačim igralcem želimo kar največ uspehov!

Turnir bo v dvorani množičnih organizacij. Program bo razviden iz lepakov. Vabimo občinstvo, da pride pogledati to viteško borbo mladine in najboljših namiznoteniških igralcev iz Slovenije.

NK GROSUPLJE : TVD PARTIZAN 2:2 (2:0)

Pred množičnim občinstvom se je Partizan pokazal v slabi luči. Igralci so se gibal počasi in leno, tako da so gostje to izkoristili in vodili z 2:0. Šele v drugem polčasu so se partizanovci malce razgibali in po Brilnu izenačili na 2:2. Rezultat je ostal do konca tekme neizpremenjen.

OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE

Za II. partizanski pohod »Ob žici okupirane Ljubljane«, ki bo 11. maja t. l. se je prijavilo iz TVD Partizan Kočevje 6 ekip po 5 tekmovalcev (2 ženski in 4 moški), skupno 30 tekmovalcev in tekmovalk. Moški bodo morali prehoditi točno 32,7 km, ženske pa 10,9 km. Med potjo bo moral vsak tekmovalec in tekmovalka streljati v cilj z vojaško puško, katero bodo morali nositi s seboj med celim pohodom.

NOV DOM NA GORI

V okviru prvomajskih praznovanj bodo na Gori pri Sotriščici izročili svojemu namenu nov dom, ki bo služil gasilcem, zadržnikom in kulturno-prosvetni dejavnosti tega kraja. Gasilci so se obvezali, da bodo prevzeli organizacijo proslav. Glavno slavlje bo v četrtek, 1. maja. Ob 9. uri bo slovesna otvoritev doma, sledil bo slavnostni govor in drugo. Potem bo ljudsko rajanje. Čisti dobilek so namenili za potrebe doma. Na proslavo vabijo prebivalce bližnjih in daljnih krajev.

Naš obveščevalec

KOLENDAR

Sobota, 26. aprila — Zdeslav Nedelja, 27. aprila — Ustanovitve Osvobodilne fronte
Ponedeljek, 28. aprila — Zivan Torek, 29. aprila — Marina Sreda, 30. aprila — Katarina Četrtek, 1. maja — Praznik dela
Petek, 2. maja — Zivana
Sobota, 3. maja — Aleksander Nedelja, 4. maja — Florjan Ponedeljek, 5. maja — Miran Torek, 6. maja — Janez Sreda, 7. maja — Stanko Četrtek, 8. maja — Miha Petek, 9. maja — Dan zmage

SPOMINSKI DNEVI

27. aprila 1941. leta je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. OF, v kateri je imela vodilno vlogo Komunistična partija Slovenije, je odigrala najpomembnejšo vlogo v času narodno-osvobodilne vojne.

1. maj — Praznik dela. Sklep o praznovanju 1. maja, dneva mednarodne solidarnosti delavskega razreda, je bil sprejet na prvem kongresu II. internacionale leta 1889.

4. maja 1945. leta je prišel Glavni štab Slovenije v osvobojeno Ajdovščino.

9. maja 1945. leta je bila po štiriletnem suženstvu osvobodena Ljubljana. — Istega dne je nacistična Nemčija kapitulirala pred zaveznicami.

GIBANJE PREBIVALSTVA VELIKE LASČE

Poročili so se: Perhaj Jože, kmetovalec iz Malega Osolnika, star 24 let in Žužek Albina, kmetovalka iz Praznikov 4, stara 24 let; Klančar Anton, kmetovalec iz Pečkov 2, star 28 let in Lenič Ivana, kmetovalka iz Purkač 4, stara 23 let; Plisko Konrad, čuvaj proge iz Ceste 5, star 25 let in Peček Vekoslav, kmetovalka iz Marinkov 6, stara 17 let. V Ljubljani so se poročili: Dolšak Anton, logar iz Borovca pri Karlovcu, star 28 let in Bukovec Fanika, babica iz Velikih Lasč 36, stara 33 let; Dolšak Franc, kmetovalec iz Vintarjev 2, star 25 let in Jaklič Ivana, kmetovalka iz Karlovice 5, stara 22 let.

Umrli sta: Jaklič Avgust, gostilničar iz Velikih Lasč, star 64 let in Štebaj Alojz, socialni podpiranec iz Krvave peči 10, star 66 let; v novomeški bolnišnici pa je umrl Hiti Karol, zasebnik iz Velikih Lasč 97, star 62 let.

DOBREPOLJE

Poročila sta se: Baloh Franc, strugar iz Zirovnice 64, star 29 let in Cimerman Franciška, kmetka delavka iz Male vasi 9, stara 28 let.

Umrli so: Fabjan Jernej, socialni podpiranec iz Doma počitka Ponikve, star 57 let; Petelin Florjan, socialni podpiranec iz Doma počitka Ponikve, star 77 let; Kavčič Marija roj. Šmuc, gospodinja iz Predstrug 17, stara 80 let; Krže Ana, socialna podpiranka iz Male Plove gore 15, stara 80 let; Štenta Anton, kmetovalec iz Hočevja 21, star 73 let.

KOSTEL

Rodila je Ožanič Danica, gospodinja iz Pirč 3 — deklico Stanislavo.

RIBNICA

V novomeški porodnišnici je rodila Jamnik Jožefa, gospodinja iz Ribnice 120 deklica Igorja.

Poročila sta se: Češarek Janez, kmet iz Nemške vasi 17 in Petek Ana, poljedelka iz Gorice vasi 45. Umrli je Čampa Franc, preužitkar iz Brež 16, star 72 let.

LOSKE POTOK

Rodili sta: Knaps Marija, gospodinja iz Malega loga 53 — deklico Majdo in Benčina Stefanija, gospodinja iz Šegove vasi 41, deklico Sonjo.

KOČEVJE

Poročili so se: Križman Ciril, pomožni strojnik iz Šalke vasi 11, star 22 let in Luzar Ana, delavka iz Šalke vasi 27, stara 20 let; Hren Alojz, mizarški pomočnik iz Rudnika 32, star 27 let in Sašek Marija, delavka iz Rudnika 32, stara 22 let; Jančič Jože, mizarški pomočnik iz Kočevja, Novomeška c. 5, star 24 let in Malnar Biserka, kuharska pomočnica iz Kočevja, Roška c. 10, stara 20 let.

Rodili sta: Bokan Gizela, gospodinja iz Miške pri Kočevju — deklica Jožeta in Novak Ema, gospodinja iz Kočevja, Rožna ul. 33 — deklico Majdo.

AMD Ribnica

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Matija Cetinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14 a, telefon 3-89. Naročnina je 400 din, polletna 200 din in je plačljiva vnaprej. Za inozemstvo je 800 din. Tek račun 617-T-265 pri NB — podružnica za Kočevje. — Poštna plačana v gotovini. — Rokopisov ne vračamo.

Iz naših krajev

NAM PIŠEJO

V Kostelski dolini leta 1942

Napisati hočem dogodek, ki ni in tudi ne bo nikoli pozabljen.

Nikoli ne bom pozabila 10. avgusta 1942. leta, bil je lep sončni dan, toda za nas takratna kostelska mladina je bil žalosten in obupen. Italijani so v velikih skupinah razburjeni letali in lovili moške. Tega dne so odvedli tudi mladince Antona Beljana iz Kostela, z njim so odvedli več drugih moških. Vse so odvedli najprej v Kočevsko Reko. V Kočevski Reki so Antona Beljana hudo pretepali in zahtevali, naj pove, kje so partizani. Ker je bil zaveden, ni hotel ničesar povedati, so njega in še dva druga Kostelca 11. avgusta 1942 ustrelili.

Ne morem pozabiti obupnega joka njegovih staršev, sestre, posebno pa matere; prejkajala je cele dneve in noči, saj je bil Anton edini sin. Mladinec Anton je bil študent, njegovi starši so mnogo žrtvovali zanj, da bi imel lepšo in boljšo bodočnost.

Bila sem njegova sosedka, z njim sem hodila v osnovno šolo, skupaj smo se učili, igrali in kot otroci pretepali. Anton je bil dober mladinec. Povedal mi je, da bi rad postal partizan, toda starši se zelo boje zanj, vendar bo šel kmalu med partizane. Italijani pa so ga prehiteli, uidele njega in vse njegove narčte.

Precej Kostelcev so odpeljali v internacijo, tudi tam jih je nekaj umrlo od gladi.

Istega dne so Italijani požgali v vasi Šteknik pri Kostelu Rupečovo

hišo z gospodarskim poslopjem, ker je odšla hčerka Francka (ilegalno ime Zdenka) k partizanom.

Ostali kostelski mladinski aktiv je požrtovalno in neumorno delal na terenu, zbiral je hrano za partizane, sanitetni material za partizanske bolnišnice, vršil obveščevalno službo, trosil razne listke, nabiral plakate; delal je organizirano. Ta kostelska mladina ni nikoli sklonila, na mladinske sestanke je hodila po gozdovih, prav tako po raznih partizanskih mitingih; pela je veselo in pričakovala zlato svobodo.

M. Mrzelj

Pismo s Kočevske Reke

Sindikalna podružnica kmetijskih delavcev in uslužbencev z državnega posestva Kočevska Reka nam je poslala pismo, v katerem pravijo, da volilni rezultati za volišča Kočevska Reka, Briga in Borovce, objavljena v 13. številki našega lista, niso bila točna. Takole pišejo:

»Rezultati so po naših ugotovitvah naslednji: volišče Kočevska Reka volilna udeležba je znašala 98,08 odst., ne pa 89 odst.; volišče Briga, udeležba na volitvah je znašala 96,61 odst. in ne 93 odst.; volišče Borovce, tu je znašala volilna udeležba 100 odst., ne pa 89 odst.

Pripomba uredništva: Podatke o rezultatih volitev 23. marca smo dobili na obč. političnem šabu v Kočevju. Ponovno smo preverili, če se

objavljeni podatki ujemaajo z uradnimi, in ugotovili, da tu ni bilo napake. Pozvedeli bomo, kako je to nastalo in v eni prihodnjih številkih zadevo pojasnili.

Hodnik je bil vedno poln krvodajalcev

V nedeljo pet prometnih nesreč

Ob 13.45 uri se je vračal iz žlebiča proti domu J. C. iz Brega. V Podstenah sta ga dohitela kolesarja F. P. iz Vinc in A. L. iz Lipovšice. Ki sta vozila vstric. Kolesar A. L. je prehitel pešca z desne strani, kar je prepovedano in tako se je J. C. ustrašil in se umaknil nekoliko v levo in se zadel v kolesarja F. P., ki ga je prehitel z leve strani. Ker je kolesar vozil z večjo hitrostjo, je pešca zrušil na tla in sam padel nanj. Zaradi močnega udara in poškodb je J. C. obležal v nezavesti, dočim kolesarju ni bilo ničesar. J. C. so prepeljali v Ribnico, kjer so mu nudili zdravniško pomoč.

Ob 15. uri se je pripetila prometna nesreča kolesarju P. J. iz Hrovače in motoristu J. B. iz Ljubljane na križišču Ribnica-Hrovača. Kolesar P. J. se je peljal iz Ribnice in na križišču zavil v levo proti Hrovači. Takrat je privozil za njim motorist, ki ga je hotel prehiteti, a je zadel kolesarja in ga zrušil na tla, da je obležal s težjimi poškodbami v nezavesti. Takoj so ga odnesli v vojaško ambulanto, nato pa odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Na motoristu je nastala škoda za okoli 20.000 din, dočim je motorist nepoškodovan.

Ob 16. uri je vozil iz Gorenje vasi proti Bregu 9-letni kolesar M. B. iz Ljubljane. Za njim je privozil z večjo hitrostjo motorist A. L. iz Jurjevice in spremljevalec L. A. iz Brež. V trenutku prehitavanja je kolesar zavozil na sredino ceste in ga je zadel ob prvo kolo in zrušil na tla. Kolesar je dobil le manjšo prasko na čelu.

Ob 16.10 uri se je peljal z mopedom iz Ortneka J. T. doma iz Gorenje vasi, proti Ribnici. Takoj pri železniškem prelazu v Ortneku je zavozil s ceste in padel na travnik. Sam se ni poškodoval, dočim je na mopedu nastala le manjša škoda. Kaj menite, je bilo to za njega dovolj? Ne. Ob 17. uri si je sposodil drug lepi moped in se odpeljal nazaj v Ortnek, od koder se je kmalu vračal. Tudi sedaj je bil J. T. premalo previden in je še enkrat padel na istem mestu kakor prej in obležal v nezavesti. Mimovozeče kolesarke so opazile ponesrečenega, mu nudile pomoč in ga spravile k zavesti. Ponesrečeni J. T. pa je reševalce še ozmerjal.

Konec preteklega tedna je posebná ekipa Zavoda za transfuzijo iz Ljubljane končala z odvzemanjem krvi prostovoljnih krvodajalcev na območju bivšega okraja Kočevje. Ekipa je delala v Velikih Laščah, Ribnici, Sodražici, Loškem potoku in Kočevju. S svojimi avtobusi pa je vozila krvodajalce skoro iz sleherne vasi. Od 1651 prostovoljnih prijavljenih jih je zdravniška komisija odklonila 143. Tako je 1508 krvodajalcev dalo 487 litrov krvi.

Krvodajalsko akcijo je organiziral Rdeči križ, glavno nalogo pa so opravili občinski odbor RK ob podpori okrajnih inštruktorjev RK. Pri vodstvu ekipe sem zvedel, da je bila organizacija akcije zelo dobra, še posebno pa so polnvalili organizacije in krvodajalce Loškega potoka.

Naj navedem samo nekaj podatkov o rezultatih v krajih, kjer je ekipa odvezala kri: V Loškem potoku je vsak petnajsti prebivalec dal kri, skupaj je bilo prijavljenih 207 krvodajalcev, odklonili so jih

22, odvezli pa 62 litrov krvi. V Sodražici je bilo prijavljenih 158, odklonili so jih 10, odvezli pa 50 litrov krvi. V Ribniški občini se je prijavilo 367 krvodajalcev, odklonili so jih 41, odvezli pa 106 litrov krvi, povprečno je dal kri vsak 19. prebivalec.

Ko smo fotografirali, sta dajali kri Nežka Ferderber in Jožefa Bižal, obe iz Predgrada

valec. V Laščah se je prijavilo 173 krvodajalcev, 10 so jih odklonili, odvezli pa so 54 litrov krvi. Skoraj polovico vseh krvodajalcev pa je bilo iz kočevske občine. Prijavilo se jih je 746, odklonili so jih 60, odvezli pa 215,5 litra krvi.

Tudi sam sem med rednimi krvodajalci in ker sem videl, da je bila vsak dan velika gneča, ekipa je namreč delala v stavbi nasproti našega uredništva, sem se odločil za letošnjo oddajo krvi šele zadnji dan. Toda tudi ta dan je bilo treba čakati podrgo uro od trenutka, ko sem pri vходу sprejel karton, pa do časa, ko sem želedec založil z obilno malico. Med čakajočimi krvodajalci, bili so delavci, uslužbenci in vodilni funkcionarji iz Kočevja, sem opazil tudi narodnega heroja Jožeta Beldana-Silnega. Na vprašanje, če je reden krvodajalec, mi je odgovoril: »V Kočevju dajem danes že drugič kri, v vojski pa sem jo dal že štirikrat. Med NOB sem bil sedemkrat ranjen in sem 30 odst. invalid. Sam transfuzije krvi še nisem dobil, toda prepračen sem, da bi mi bila ob težkih ranah dostikrat zelo potrebna, toda žal partizanske bolnišnice tega niso imele...«

Tako kot tovariš Silni so med številnimi krvodajalci partizanski borci, invalidi, delovni močje, žene, mladina, vsi z enim ciljem, darovati del svoje krvi za tiste, ki jim edino kri lahko reši življenje.

Zdravnice ekipe so mi na vprašanje kakšen je nadaljnji postopek s krvjo, povedale, da kri vsakega posameznika še v laboratoriju preiskujejo, kri je v tekočem stanju uporabna 14 dni, po tem času pa

jo spremenijo v suho plazmo. Tako kot sem se jaz, se boste tudi bralci te reportaže začudili, da kljub temu, da dajemo kri brezplačno, stane en liter krvi okrog 6000 dinarjev. Povedali so mi tudi, da so odklanjali v glavnem prijavitelce,

stare manj kot 18 let, slabokrvne in bolne. Ob pregledu so našli tudi nekaj ljudi z nalezljivimi boleznimi. Vse, ki so potrebni zdravljenja, so napotili k zdravniku.

Da bi to človekoljubno akcijo še izboljšali pa bi dal nekaj predlogov. Čas, ki je potreben za pregled in odvzem krvi skupaj z malico znaša dobro uro, niso pa bili redki primeri, ko so krvodajalci čakali tudi po štiri in več ur. Ekipa lahko pregleda in odvzame kri okrog 120 krvodajalcev na dan, v Kočevju pa so v enem dnevu odvezli tudi 230 krvodajalcev kri. Zato bi tu moral organizator poskrbeti, da bi krvodajalci enakomerneje prihajali in, če je veliko prijavitelcev, bi morala ekipa delati še več dni. Prepračen sem, da bi marsikdo še dal kri, če bi mu to ne odvzelo toliko časa.

Zavarovalni imamo v zdravstvenih knjižnicah rubriko: krvna grupa, toda le redko kdo ima krvno grupo tudi napisano. Prav bi bilo, da bi nam ob odvzemu krvi, ko točno ugotovijo, katero grupo imamo, to tudi napisali. Pa še nekaj; meni, prepračen sem da tudi tov. Silnemu, ki je istočasno ležal na drugi postelji, pa tudi ostalim, bi bilo prijazno vprašanje sestre: »Tovariš, kako se počutite?« veliko bolj ohrabruje kot tisti večni »gospod, ki je pri obvezanju zdravstvenega kladra še vedno tako pogost. Organizatorje tudi ne bi veliko stalo, če bi na vidno mesto izobesili kazipot do malice, da ljudje ne bi toliko iskali in polvedovali. Nekateri krvodajalci sploh niso malicali, ker kuhinje niso našli.

Vsaka akcija ima tudi svoje pomanjkljivosti, toda aprilo uspeha, ki je vsako leto večji, je treba le reči, da je v naših ljudeh velika zavest pomagati drug drugemu. Kapljice življenja, najboljše in najdragocenejšega zdravila, ki ga ne moreš poplačati, so medtem, ko smo mi oddajali nekemu vračale življenja...

Ob koncu zabeleženo: v steklenički številka 7060 je bilo 300 kubnih centimetrov moje krvi in še enkrat sem se prepračil, da je vsak strah pred vdomom z iglo docela odveč.

Napisal in fotografiral Matija Cetinski

KOČEVSKI KULTURNI TEDEN

DPD »Svoboda« Kočevje-Rudnik je na svoji zadnji seji sklenilo, da bo z vsemi sekcijami sodelovalo na Kočevskem kulturnem tednu 1958, ki ga pripravlja Svet »Svobode« in prosvetnih društev občine Kočevje. Kulturni teden bo od 28. junija do 4. julija 1958. Poudarjena bosta predvsem Dan rudarjev in Dan borcev.

Trgovska reklama in vzgoja otrok

Vedno pogosteje slišimo iz ust otroka naslednje besede: »Očka, daj mi denar, da si bom kupil robot.« »Rada bi si kupila čokolado, s sliko filmske igralkice« itd. Ne gre torej za čokolado, pač pa za sliko igralkice, ki je šestkrat na pol gola. Kar pogledamo vrsto otrok pred izlozbo trgovine, kjer je razstavljen skiro, ki je v Kočevju najbrž že desetkrat, če ne stokrat preplačan, ker ga bo dobil tisti ki bo haje zbral največ podobnih slik. Oči otrok poželjivo ogledujejo razstavljeni predmet, v glavi pa nastaja načrt, kako bi prišel do denarja. Zdi se mi, da smo tu prišli navzkriž z vzgojo naših otrok.

Nekatere naše tovarne, pa tudi trgovska mreža, se malo zavedajo, da s svojo reklamo povzročajo nemajhne slabosti staršem pa tudi vzgojiteljem v šolah. Enostavno pravijo: dinar do dinarja — večji zaslužek. To je seveda res, vendar samo za trgovce in tovarne, ne pa za starše, ki morajo s skromnimi dohodki preživljati družino. Zavedati se moramo, da so otrošniki raznih »robotov« in čokolad s slikami predšolski in šolski otroci, ki sami ne zaslužijo in denar na tak ali drugačen način izsilijo staršem. Včasih se že resno postavlja vprašanje, kako otroci cenijo denar! Ali vedo, da se tudi za enim samim denarjem skriva delo in znoj očeta ali matere? Pogosti so primeri, da tega otroci ne vedo. Temu so večkrat krivi tudi starši, ki denar z lahkim srcem dajejo iz rok. Velikokrat storijo to v trdni veri, da bo otrok s tem denarjem plačal knjigo, Clebana, Pionirski list ali kaj podobnega. Denar pa se čisto znajde v trgovini, v rokah otroka pa razne dobrote, ali bolje povedano slike — reklama.

V Kočevju ni malo primerov, da otrok porabi dnevno po 100 ali več dinarjev za razne robote, čokolade

itd. Nedavno je bil celo primer, da je otrok v enem samem dnevu porabil 500 din za tovrstno reklamo. Pripominjam, da trošijo za to večje vsote otroci, katerih starši so gmočno šibkejši, edinci v družinah, manj pa je teh pojavov pri otrocih premožnejših staršev. V šolskih odmorih si med seboj zamenjujejo slike, prekupejuje, se pripravijo in včasih celo pretepejo zaradi tega. Vsekakor »dober« vzgojni pojav pri do- raščajoči mladini. Ta strast je presegla že vse meje in marsikateri otrok ne misli več na učenje, zbirka slik in razmišljanje, kako bi prišel do denarja, mu zavzame ves prostor v glavi.

Ne trdim, da otroci ne bi smeli zbirati slik ali kaj drugega, toda tu ne gre za denar, gre za razvijanje neke vrste »otroške« trgovine v takem obsegu, da je vse to postalo ponekod že vzgojni problem. Na koncu: kje je morala trgovcev, ki prodajo 10-letnemu otroku naenkrat 10 in več robotov, pa pri tem ne vprašajo, kje je dobil denar?

Zdi se mi, da so taki postopki staršev in naših trgovcev v nasprotju z vzgojnim načelom, da je delo v blagostanju delovnih ljudi. Te vrstice so napisane z namenom, da prizadeti o tem razmislijo. Stane

NAPOVED VREMENA

Je pač tako; dež se je že kar udomačil, tako nam vremenoslovci tudi za začetek prihodnjega tedna napovedujejo dež in hladno vreme ter sneg deloma do nižin. Zatem bo sledilo izboljšanje, najprej slana, pozneje otoplitev. Za 1. maj pričakuje močno lepo vreme, kmalu nato pa spet dež z nevihtami in ohladitvijo vremena. Potem bo v splošnem nestalno vreme s pogostimi deževnimi padavinami.

77. — Kakih deset dni pozneje je bilo v Gavričevi hiši vse narobe. Prejšnji dan so praznovali Stefanovo poroko z Reziko. Svatovanje je trajalo pozno v noč. Danes pa se je gostija nadaljevala. Razgovor se je sukal večidel o groznem hudodelstvu, ki so ga pripisovali rokoverniški zadrugi. Na preiskavi jetniki niso ničesar izdali, ker niso hoteli spraviti še svojih tovarišev pod vislice.

Tudi Poljaka so poklicali v Ljubljano, toda kaj več kot prvič jim ni mogel povedati.

78. — Po obedu sta Stefanova mati in Rezika odšli na vrt. Mati ji je pripovedovala zgodbo svojega življenja: Prvič se je poročila z generalom Basajem. Dala mu je sina Ferdinanda. Mož ji je kmalu umrl in iz drugega zakona z inženirjem Poljakom je njen sin Stefan. Ferdinand je odšel v šole, nato pa stopil v službo v Celju. To je bilo pred desetimi leti. Naenkrat pa se je zgodilo nekaj strašnega in s Ferdinandom se nista več videla.

79. — Nadaljnja Ferdinandova usoda nam je znana. V njegovo življenje je stopil Brnjač. Mati je vedela le to, da so sina obdolžili tatvine, ga vtaknili v vojsko, odkoder je pobegnil. Zakaj je pobegnil in kakšna je bila njegova nadaljnja usoda — tega mati ni mogla slutiti. Prepričana pa je bila, da njen sin ni mogel zagrešiti zločina tatvine.

Razgovor je prešel drugam. Pa tudi družba se je že vrnila.

80. — Pred vrati se je pojavil neznan človek, ki je hotel po vsej sili govoriti s Poljakom.

Cez nekaj časa se je vrnil Stefan ves hladen.

»Rokoverniške moram iti lovit,« de je ženi, ki se močno prestraši. »Stefan, ostani doma, nikamor ne pojdi!« ga prosil. Obljubil ji je, da sam ne bo šel, vendar morata takoj odpotovati na Kolvec. Poslovlila sta se od družbe in se odpeljala proti domu.

JOSIP JURČIČ

JANKO KERSNIK

PIREDIL

EDO ROBLEK

RIŠE

MILAN BATISTA